

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Державний вищий навчальний заклад "Придніпровська державна академія будівництва та архітектури"
Освітня програма	31554 Маркетинг
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Спеціальність	075 Маркетинг

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Державний вищий навчальний заклад "Придніпровська державна академія будівництва та архітектури"
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	31554
Назва ОП	Маркетинг
Галузь знань	07 Управління та адміністрування
Спеціальність	075 Маркетинг
Спеціалізація (за наявності)	відсутня
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Вид освітньої програми	Освітньо-професійна

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Пряхіна Катерина Андріївна, Менькова Кристина Ігорівна, Забарна Елеонора Миколаївна (керівник)
Залучений представник роботодавців	не застосовується
Дати візиту до ЗВО	13.04.2021 р. – 15.04.2021 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП	https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2021/03/075-SO-nazyava.pdf
Програма візиту експертної групи	https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2021/04/4a85883b-351e-4ccf-90c4-3f8963ababef.pdf

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

Враження від роботи з документами та від роботи безпосередньо під час проведення акредитації в ЗВО повною мірою різняться. Певна плутанина з документами, які було завантажено до системи Нацагентства, як з'ясувалося після їх тривалого та змістовного вивчення, пов'язана з тим, що в Придніпровській державній академії будівництва та архітектури (ПДАБА) існує система оновлення освітніх програм (ОП) після завершення циклу її дії (наразі раз на чотири роки), отже в систему було завантажено документи (зокрема і силабуси) відповідно до ОП 2017р. Однак, ЕГ мала не меті оцінку вже оновленої ОП та її якісне порівняння з попередньою ОП. Отже, збентежила значна кількість документів, які не значаються вже в ОП 2020р. Крапки над "і" було проставлено вже під час спілкування безпосередньої в ЗВО. Маємо позитивне враження від спілкування з Гарантом, завідувачем випускової кафедри, академічним персоналом, здобувачами, структурними підрозділами. Крізь роботу в фокус-групах простежується студентоцентрикований підхід до формування ОП, запровадження освітнього процесу, врахування потреб ринку праці, відкритість до рекомендацій та порад. ЕГ зазначає, що оновлена ОП 2020р. з урахуванням отриманих від попередньої акредитації рекомендацій відповідає вимогам критеріїв оцінювання щодо акредитації. Є певні недоліки, які не впливають значною мірою на якість освітнього процесу та є підставою для системної комплексної роботи як групи забезпечення, випускової кафедри так і усього ЗВО.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

ЕГ зазначає, що Гарант ОП, завідувач випускової кафедри та менеджмент ПДАБА є відкритими до спілкування, слушних порад, критично підходять до власної роботи, свідомі того, що потребують подальшого системного удосконалення якості вищої освіти як в ЗВО в цілому, так і за даною ОП. ОП "Маркетинг" 2020р. кардинально відрізняється від попередніх, розробники ОП врахували зауваження попереднього звіту ЕГ та ГЕР. Мета ОП відповідає місії та стратегії закладу вищої освіти. ОП 2020р. містить специфіку та фокус. Має місце реальна співпраця з різними групами стейкхолдерів, системне дослідження тенденцій розвитку ринку праці та спеціальності. Заслуговує на позитивну оцінку наявність прямого та зворотного зв'язку з усіма бажаними на сторінці Приймальної комісії через окреме "віконце" для інтерактивного зв'язку для отримання відповідей на запитання щодо вступу до ПДАБА. Позитивною практикою є те, що більшість викладачів здійснюють консультування установ та мають практичний досвід роботи. Серед науково-педагогічного персоналу (НПП) п'ять викладачів мають сертифікати рівня B2 з англійської мови. Під час курсу на заміщення вакантних посад враховується рейтингування НПП, професійні активності згідно Ліцензійних вимог. Наявні власні курси підвищення кваліфікації в частині педмайстерності та використання дистанційних технологій. До реалізації ОП залучаються численні роботодавці та представники бізнесу через участь у перегляді та рецензуванні ОП. Під час реалізації ОП зовнішні стейкхолдери беруть активну участь у проведенні аудиторних занять. В ПДАБА сформовано концепцію реконструкції приміщень, яка полягає у забезпеченні безпорогового входу в приміщення, демонтаж перегородок і організацію безпорогових дверних проїмів, заміна сходинок пандусами, облаштування додаткових ліфтів та підйомної платформи. Випускова кафедра має активну власну сторінку в соціальних мережах (facebook).

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

Потребує посилення в ОП її специфіка щодо маркетингової діяльності в сфері будівництва та розвитку ринку нерухомості. Це стосується і представництва роботодавців (серед представників роботодавців значна частина є представниками сфери консалтингу та маркетингової аналітики, слабка кореляція зі сферою будівництва). Актуальними є навички цифрового маркетингу, сучасного програмного інструментарію в діяльності маркетолога, що також доцільно додати до змістовного наповнення ОП (окремих ОК). ЕГ рекомендує особливу увагу звернути на процедуру формування вибіркового ОК, особливо в частині можливості вибори дисциплін з ОП іншого освітнього рівня. За окремими навчальними дисциплінами має місце нарахування балів за присутність на лекціях, що ЕГ вважає неефективним оцінюванням знань та навичок студентів. Недоліком НПП зазначено слабку публікаційну активність за напрямом "Маркетинг" та відповідно закріплених за викладачем ОК. ЕГ констатує певну неузгодженість дій щодо моніторингу та періодичного оновлення ОП (оновлення після завершення циклу підготовки, моніторинг щороку); невизначена "культура" формування та моніторингу відомостей про самооаналіз провадження ОП.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

Мета ОП (2019р., 2020р.) “підготовка кваліфікованих і конкурентоспроможних на національному та міжнародному ринках праці фахівців, які володіють фундаментальними знаннями і практичними навичками у сфері маркетингу для зміцнення національної економіки та інноваційного розвитку України” в достатній мірі відповідають місії ПДАБА (Стратегія розвитку ПДАБА на 2020-2025 рр, затверджена Вченою радою 24.12.2019 р., протокол №5 <https://bit.ly/3uUJQuw>) “підготовка кваліфікованих і конкурентоспроможних на національному та міжнародному ринках праці фахівців для підприємств усіх форм власності, наукових та освітніх установ, органів державної влади і управління за рівнями вищої освіти, утвердження національних і загальнолюдських цінностей, самореалізація особистості, створення науково-технічної продукції для зміцнення національної економіки та інноваційного розвитку України”. Цілі ОП частково відповідають стратегії ПДАБА, зокрема, в цілях ОП відсутній зв'язок із пунктами стратегії “Міжнародна діяльність”, а саме “розвиток інтегрованої системи підготовки кадрів із поглибленим вивченням іноземних мов”. На зауваження ГЕР, у ОП 2020р. наведено фокус: загальний (підготовка фахівців з маркетингу, здатних в практичній діяльності використовувати набуті компетентності) та спеціальний (акцент на обґрунтування, розробку та визначення ефекту маркетингової політики і стратегії підприємства в різних секторах національного та міжнародного бізнесу (в т.ч. будівництві). На зустрічі ЕГ із Гарантом було підкреслено унікальність ОП, яка враховує будівельну специфіку ПДАБА та зазначено, що маркетологи навчаючись за даною ОП отримують універсальні компетентності в області маркетингу та спеціальні, зокрема у сфері будівництва. Для посилення унікальності програми до переліку компетентностей згідно стандарту (<https://bit.ly/3v1rJDu>) додано додаткову СК15 “Демонструвати розуміння особливостей ведення будівельної діяльності”. До ПРН додано ПРН19 “Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем” та ПРН20 “Розуміти особливості здійснення будівництва у практичній діяльності. Проте ЕГ зазначає, що додані СК15, ПРН19 та ПРН20 у даному трактуванні не розкривають специфіку пов'язану з маркетингом.

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

Цілі та ПРН ОП “Маркетинг” були сформовані на основі аналізу та обговорення за участі різних груп стейкхолдерів. На запит ЕГ були представлені протоколи засідань кафедри фінансів, обліку та маркетингу де зазначено про активну участь здобувачів та роботодавців у обговоренні ОП “Маркетинг” зокрема, роботодавці: Скляр А.Н. – директор компанії “Гамма-медика”, Карлюгін О.Л. – директор компанії БТЛ Дніпро, Завертайний І.Б. - директор ТОВ “Центр економічних досліджень”, Харьковець П.С. – директор ТОВ “АРС ІНЖИНІРИНГ”, Баранова А.С. – представник ТОВ “Стронгдрінк” к.е.н.; студенти: Жук Н.А. гр. МАГ-17, Ганзуля А.О. гр. ФІН - 17, Войтенко А.С. гр. ОА-17-2. В ОП 2020р. до складу розробників включено представника ТОВ “Торговий Дім Вега Україна” к.е.н. Ляшко Д.Ю. За пропозицією роботодавців переглянуто наповнення нормативних компонентів циклу професійної підготовки: “Управління ризиками в маркетингу”, “Маркетингові дослідження”, “Поведінка споживача”, “Маркетинг промислового підприємства”. Згідно протоколу №9 (192) засідання кафедри від 17.03.2020р. Карлюгін О.Л. запропонував формувати фахові компетентності із залученням новітніх маркетингових технологій та накопичення багажу знань задля ефективного управління маркетинговою діяльністю підприємства з урахуванням його галузевих особливостей. Під час фокус групи “роботодавці” відзначили про тісну співпрацю зі здобувачами ОП “Маркетинг”, наприклад Карлюгін О.Л. та Харьковець П. - директор "АРС ІНЖИНІРИНГ", яких залучають до співпраці під час маркетингових досліджень. Черновецький І. - директор Маркетингової консалтингової агенції “Лівенстоун” зауважив про перспективність даної ОП та про готовність подальшого працевлаштування випускників ОП у своїй агенції. Проте варто зазначити, що жоден із залучених роботодавців не є представниками будівельної галузі. За рекомендацією ЕГ, отриманої під час попередньої акредитації, до розробників ОП 2020 додано представника здобувачів – Жук Н.А., яка рекомендувала додати дисципліну “Маркетинговий аналіз”, що було підтверджено самою здобувачкою. Під час зустрічі з фокус-групою “здобувачі” було зазначено про проведення анкетування здобувачів, результати якого (<https://bit.ly/3ahdClq>) свідчать про задоволеність здобувачів (зміст ОП для успішної роботи за фахом оцінено в 7 із 8 балів). На думку здобувачів, необхідно у подальшому додати такі дисципліни, які б забезпечували навички з діджитал-маркетингу, інтернет-маркетингу, основ непрямих продажів та ін. ЕГ встановлено, що залучення стейкхолдерів має справжній, а не формальний характер. Зауваження ГЕР до Критерій 1: “ п.4 Формалізувати заходи моніторингу ОП та врахування конкретних пропозицій стейкхолдерів із їх обов'язковим висвітленням на офіційних ресурсах ЗВО ...” у самоаналізі враховано (в ОП 2020 р., яке оприлюднено на офіційному веб-сайті ПДАБА).

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

В цілому, ОП враховує тенденції розвитку спеціальності на Дніпровському ринку праці через аналіз веб-сторінок сайтів вакансій <https://www.work.ua/> , <https://dnepr.hh.ua/> . При формуванні ОП було включено компоненти “Регіональна економіка”, “Національна економіка”, “Демографія”, “Розміщення продуктивних сил”. Галузеву специфіку ПДАБА та регіону, в цілому, було враховано завдяки наступним ОК: “Промисловий маркетинг”, “Економіка підприємства”, “Маркетинг в будівництві”, “Загальний курс будівництва”. В ПДАБА активно працює відділ Профорієнтаційної роботи та маркетингу, на зустрічі з фокус-групою структурні підрозділи була представник даного відділу, к.е.н. кафедри фінансів, обліку та маркетингу Морозова Є., яка разом зі здобувачами ОП “Маркетинг” щороку здійснює аналіз ринку праці в регіоні в частині затребуваності професій на майбутні 5-10 років, результати якого обговорюються як на практичних заняттях, так і на засіданнях кафедри. Під час розробки ОП “Маркетинг” було враховано досвід ОП зі спеціальності 075 “Маркетинг” таких ЗВО України: ДВНЗ ХНЕУ ім. С. Кузнеця (м. Харків); Дніпропетровський університет ім. Альфреда Нобеля (м. Дніпро), ДВНЗ ПДТУ (м. Маріуполь); ДВНЗ ТНТУ ім. І. Пулюя (м. Тернопіль); ДВНЗ ХНУ (м. Хмельницький), це дозволило виокремити та сформувати специфіку ОП. У ВСО не зазначено про врахування досвіду аналогічних іноземних програм, проте, під час роботи ЕГ в фокус-групі з Гарантом було отримано інформацію, що досвід іноземних програм вивчався, в тому числі тих, де проходили стажування викладачі, задіяні до викладання до даної ОП (критерій б), але конкретно в компетентностях та ПРН не враховано, що свідчить про часткове врахування зауважень ГЕР. ЕГ зазначає, що врахування досвіду закордонних ЗВО відбувається за рахунок активного використання в освітньому процесі сучасних методів навчання, які поширені в закордонних ЗВО: кейси, індивідуальні та групові проекти, ділові ігри тощо.

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

Здекларовані у ОП 2019 р. та ОП 2020 р. інтегральна компетентність, загальні компетентності, спеціальні (фахові) компетентності, ПРН повністю відповідають Стандарту вищої освіти за спеціальністю 075 “Маркетинг” галузі знань 07 “Управління та адміністрування” для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти затвердженого Наказом МОН України №1343 від 05.12.2018 року (<https://cut.ly/atyWFZ>). У ОП 2020р. до СК та ПРН визначених у Стандарті додані додаткові СК15 та ПРН19, ПРН20, які за твердженням Гаранта, обґрунтовані специфікою (профілем) ПДАБА. ОП 2017-2020 рр. відповідають вимогам Національної рамки кваліфікацій.

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

ОП “Маркетинг” 2020р. кардинально відрізняється від попередніх, розробники ОП врахували зауваження попереднього звіту ЕГ та ГЕР. Мета ОП відповідає місії та стратегії закладу вищої освіти. ОП 2020р. містить специфіку та фокус. Має місце реальна та всебічна співпраця з різними групами стейкхолдерів, системне дослідження тенденцій розвитку ринку праці та спеціальності. Започатковано анкетування студентів з метою виявлення потреб щодо покращення організації навчання за ОП.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

Недоліки: додаткові СК15 “Демонструвати розуміння особливостей ведення будівельної діяльності”, ПРН19 “Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем” та ПРН20 “Розуміти особливості здійснення будівництва у практичній діяльності” у даному трактуванні не розкривають специфіку пов'язану з маркетингом; серед представників роботодавців значна частина є представниками сфери консалтингу та маркетингової аналітики, слабка кореляція зі сферою будівництва; досвід аналогічних іноземних ОП враховано недостатньо. Рекомендації: переглянути додаткові СК та ПРН та сформувати їх у контексті специфіки маркетингової діяльності у сфері будівництва та розвитку ринку нерухомості; залучити роботодавців-маркетологів саме зі сфери будівництва задля цілісної концепції ОП із урахуванням її специфіки; систематизувати та імплементувати досвід аналогічних ОП провідних закордонних ЗВО.

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

Мета ОП відповідає місії та стратегії ПДАБА. Цілі та ПРН ОП сформовані з урахуванням інтересів різних груп стейхолдерів: здобувачів, академічної спільноти, професійної спільноти, представників ринку праці, провідних ЗВО України. При цьому варто уточнити специфіку ОП через уточнення змісту додаткових СК та ПРН. Активізувати залучення роботодавців із врахуванням специфіки ОП, досліджувати досвід іноземних ЗВО у частині впровадження позитивних практик.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

Обсяг ОП 2020р. у кредитах ЄКТС становить 240 кредитів, з яких: 156 кредитів (65,0 %) формують нормативну складову, 18 кредитів - три види практики (7,5%, дві навчальні та виробнича - по 6 кредитів), кваліфікаційний екзамен - 6 кредитів (2,5%) та вибіркову - 60 кредитів (25,0%), які розподілено на цикл загальної підготовки та професійної підготовки. Такий розподіл відповідає вимогам ст.5 Закону України "Про вищу освіту" від 26.11.2015р. та Стандарту вищої освіти з "Маркетингу" (Наказ МОНУ №1343 від 05.12.2018р.) Обсяг ОП та окремих ОК, в цілому, відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для бакалаврського рівня вищої освіти та відповідного Стандарту.

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

Критичний аналіз "Структурно-логічної схеми ОП" (стор.21 ОП), матриці відповідності компонентів ОП компетентностям та ПРН дає підстави для висновків: ОП не має чітко визначених взаємозв'язків між ОК (логіка обмежена посеместровим розподілом ОК). Спец.фокусом ОП 2020р. визначено "...акцент на...маркет.політику та стратегію підприємства в різних секторах нац-го. та міжнар-го бізнесу (в т.ч.будівництві)" та "...застосування новітніх маркетинг.технологій...специфіка обумовлена техніко-економ. та маркет.особливостями будівельної галузі" – до відповідного Стандарту додано СК15, ПРН19,20 які не пов'язані з маркет. діял-тю та не вбудовані в загальну канву ОП (ОК ПВ3.02 "Міжнар.бізнес" віднесено до вибіркового); в Схемі представлено ОК, які не зазначені в НП (наприклад "Бізнес-податки та оподаткування"); ОК проф.підготовки не мають чітко окресленого зв'язку (наприклад, "Маркетинг" пов'язаний лише з "Аналізом маркет.середовища", а в РНП зазначено інші пре- та постреквізити); додані до Схеми різні види практик та кваліф.екзамен (відповідно до отриманих зауважень від попередньої акредитації) не пов'язані з ОК проф.підготовки-вказано лише відповідний семестр без взаємозв'язку з пре- та постреквезитами (підкр.2.5). В табл.1 ВСО завантажено силабуси ОК, які не відповідають ОП. Гарантом було пояснено: наразі завершується цикл навчання за ОП 2017р, де ці ОК викладались, а удосконалена ОП 2020р "працює" лише перший рік набору. ЕГ зазначає наявність розбіжностей в пре- та постреквізитах по ОК (крім іншого, в якості пре- та постреквізитів наведено дисципліни, яких немає в ОП, наприклад в "Політекономія", "Маркетинг"; "Основи архітектури" - 1сем., а ""Загальний курс будівництва" - 2сем. - відповідно до пререквізитів має бути навпаки). В цілому, обов'язкові ОК, забезпечують досягнення ПРН. Набуття здобувачами всіх зазначених в стандарті ЗК, які забезпечують отримання відповідних ПРН (що підтверджується матрицею відповідності та РНПД) визначається ОК "Історія та культура України","Іноз.мова (за проф.спрямув.)", "Укр.мова (за проф.спрямув.)","Правознавство", "Філософія". Дисципліни "Політекономія", "Макроекономіка","Мікроекономіка", відповідно до РНП та Матриці відповідності (стор.23-26) формують у здобувачів виключно ЗК, однак включені до кваліфік.екзамену з "Економічної теорії". ОК "Реклама в маркетингу", "Маркетинг в будівництві", що формують навички з окремих складових функціоналу маркетингу та враховують специфіку ОП (сферу будівництва) віднесені до циклу вибіркового. Під час бесіди з роботодавцями було зазначено, що викладання ОК "Інформаційні технології в маркетингу" у 7сем. не є ефективним, вбачається її логічний зв'язок з подальшим проведенням маркетингових досліджень та аналізу; вказана ОК має бути основою для подальшого формування актуальних навичок з цифрового маркетингу, використання програм з Marketing-analytic, SPSS-статистика тощо.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

Аналіз змісту ОП та НП, спілкування ЕГ з академічним персоналом та здобувачами визначає: переважна більшість ОК ОП відповідає предметній області спеціальності "Маркетинг". Рекомендації попередньої умовної акредитації щодо збільшення кількості кредитів на "маркетингові" дисципліни було враховано. Однак, до "нормативних навчальних дисциплін циклу професійної підготовки" не внесено такі компоненти, які б змістовно та системно вивчали "маркетингову товарну політику", "маркетингову цінову політику", "маркетингові стратегії", а також враховували б сучасні маркетингові тенденції, про які зазначили при спілкуванні з ЕГ роботодавці – наприклад

“цифровий маркетинг”, “інноваційні технології в маркетингу”, “маркетинг в соціальних мережах”, “таргетинг” тощо з активним використанням аналітичного інструментарію, в тому числі програмних продуктів Marketing-analytic. В ОП до СК, відповідного Стандарту додано СК15 та ПРН19, 20 які за своїм змістом не пов'язані з маркетинговою діяльністю, а дають загальне уявлення про будівельну сферу як таку (ПРН19 - надає розуміння загальноекономічних дефініцій, законів та явищ). Це підтверджується силабусами відповідних дисциплін “Основи архітектури” <https://bit.ly/3dt1rnx> та “Загальний курс будівництва” <https://bit.ly/3xfWfLQ>, а також результатами спілкування ЕГ зі здобувачами і викладачами. До кваліфікаційного екзамену за фахом в Блоці з “Маркетинг промислового підприємства” не включено питань, які б відповідали специфіці та особливостям ОП в частині маркетингу будівельної сфери. Обов'язкові дисципліни ОП не містять ОК, що не мають прямого зв'язку зі спеціальністю “Маркетинг” та формуванням загальних компетентностей. При цьому, до складу обов'язкової частини НП ОП не введено ОК, що забезпечують формування фокусу ОП, її віднесено до вибіркового блоку: “Маркетинг у будівництві”. Вибіркові блоки дисциплін значною мірою представлені дисциплінами загальноекономічного та фінансового спрямування. Отже, представлена ОП частково відповідає предметній області: теоретичному змісту маркетингових концепцій та прикладним формам їх застосування, в т.ч. й зазначеним фокусу та специфіці ОП.

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

Реалізацію права здобувачів на формування індивідуальної освітньої траєкторії в ПДАБА регламентовано “Положенням про порядок вибору навчальних дисциплін...” <https://bit.ly/3wZiky5> п.2.2.1.8 визначає мінім.кіль-ть студентів для академ.групи з вибіркового дисциплін 10 осіб. Якщо набір становить 20 осіб, то всі здобувачі вивчають дисципліну, на яку записалась більшість. Загальний обсяг вибіркового дисциплін в кредитах ЕКТС становить 25%, що відповідає ЗУ “Про вищу освіту” (цикл загальної підготовки 28,3% (17 кр.), цикл проф.підготовки 71,7% (43 кр.)). За результатами аналізу ВСО, спілкування ЕГ з деканом екон.фак-ту та керівником Лабораторії забезпечення якості освіти було визначено, що “перелік вибіркового навчальних компонент визначає кафедра за погодженням з метод.радою економ.фак-ту”. Вибіркова складова НП ОП формується за принципом блоковості (вибір з двох запропонованих дисциплін). Зауваження ГЕР щодо наявності вибіркового дисциплін на 1 курсі було усунуто. Однак, аналіз запропонованих в НП блоків вибіркового дисциплін, свідчить: певні блоки містять близькі за змістом та тотожні за СК та ПРН дисципліни (ЗВ.3.01Нац.ек-ка/ЗВ3.02Сучасні екон.системи; ЗВ5.01БЖД/ЗВ5.02Основи охор.праці та цивільн.захисту; ПВ3.01Міжнар.ек-ка/ПВ3.02Міжнар.бізнес; ПВ4.01Управління та адмін-ня регіон.економ.систем/ПВ4.02Регіональна ек-ка); в циклі дисциплін загальн.підготовки дві ОК “Дисципліна ЗВО” (для 3 та 4 семестрів), силабуси яких представлено за посиланням <https://bit.ly/3mWbmoK> (бажано розширити цей перелік: відповідно до НП вибору підлягають дисципліни ЗВО без практ.годин, лише 30 год.лекцій). ОК ПВ10.03“Маркетинг у будівництві”, яка мала б формувати фокус ОП, віднесена до вибіркового. ЕГ вважає корисним критичне переосмислення віднесення ПВ10.03 до нормативних дисциплін з її подальшим постреквізитним розвитком в напрямку ринку будівництва житлової та нежитлової нерухомості. На сайті ПДАБА <https://bit.ly/3snSkZC> представлено анотації запропонованих до вибору дисциплін. В розділі “Силабуси” представлено відповідне їх інформаційне наповнення, орієнтоване на здобувачів <https://pgasa.dp.ua/sylabus/>. Під час спілкування зі здобувачами було зазначено, що вони розуміють процедуру вибору дисциплін, інформацію доводить до здобувачів Декан економ.фак-ту. Під час пандемії з використанням хмарних технологій Office365 здійснюється дистанційний вибір ОК на наступний навч.семестр здобувачами, якій підсумовується деканатом та закріплюється відповідним Наказом. Відповідно до ВСО: “Запис проводять тільки на вибіркові дисципліни в межах навчального плану обраної ОП відповідного освітнього ступеня”, що підтверджується спілкуванням з Деканом екон.фак-ту. Такий підхід протирічить вимогам ст.62 пп.1.15 Закону України “Про вищу освіту” та потребує доопрацювання. Спілкування з НПП, які забезпечують викладання на ОП дозволило встановити, що здобувачі мають можливість ознайомитись зі змістовним наповненням кожної ОК під час консультацій з викладачами, що було підтверджено і здобувачами.

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

Відповідно до “Положення про організацію освітнього процесу в ДВНЗ “Придніпровська державна академія будівництва та архітектури” <https://bit.ly/3mYwhaS> (затверджено радою ДВНЗ “ПДАБА” від 26.05.202р. пр.№8, Наказ №123 від 27.05.2020р.) п.4.10 передбачено практичну підготовку здобувачів. Положення про організацію практичної підготовки <https://bit.ly/32niwsp> (протокол №12 від 28.03.17р.) п.2.3 зазначає обов'язкову практичну підготовку майбутніх фахівців з урахуванням “особливостей конкретної спеціальності” напрямки якої визначають навчальні практики: навчальна, виробнича та ін. Всі навчальні дисципліни професійної підготовки відповідно до НП передбачають практичні заняття. В цьому контексті дана ОП відповідає внутрішнім нормативним Положенням ЗВО. Зауваження попередньої акредитації від ЕГ (“Практична підготовка та атестація винесені за межі змістовних блоків, що ускладнює їх віднесення до вибіркового чи нормативних...”) та ГЕР (“Незрозумілою є логіка винесення практичної підготовки та атестації в окремі блоки навчального плану”) не було враховано. Керівник методичного відділу пояснює це загальноприйнятою практикою автономії ПДАБА, що є зручним для аналізу та роботи над НП в ЗВО. ЕГ зазначає, що безпосередньо в ОП в Матриці відповідності компонентів ОП компетентностям та результатам навчання, всі види практик та Атестація віднесені до п.2. Компоненти циклу професійної підготовки. Відповідно до НП ОП передбачено три види практик: навчальні (2 та 4 семестри) та виробнича (6 семестр) по 6 кредитів кожна. Однак, критичний аналіз структурно-логічної схеми ОП та плани відповідних практик визначили певну нелогічність

їх взаємозв'язку з іншими ОК: навчальна практика 2 семестру відповідно до Програми практики (стор.4-5) передбачає завдання “професійна діяльність на державній службі;...принципи, які лежать в основі адміністративної діяльності” - що не відповідає предметній області маркетингу; відповідно до Програми навчальної практики 4 семестру передбачено “закріплення теоретичних знань з формування та управління складовими комплексу маркетингу, проте, ПН11 “Проектування комплексу маркетингу” викладається у 5,6 семестрах. Аналіз Програми виробничої практики та спілкування з НПП підтверджують здатність отримати здобувачами фахових компетентностей з маркетингу під час такого виду практики на реальних підприємствах, та за визначенням Гаранта націлюють здобувача на свідоме подальше опрацювання теоретичного матеріалу. ЕГ зазначає, що всі три види практик (відповідно до матриці відповідності компонентів ОП компетентностям та результатам навчання в ОП 2020р.) передбачають тотожні СК2, СК4-6, СК8, СК10, СК12-13 та ПРН3-5, ПРН7, ПРН9, хоча мають різну мету та завдання. Гарантом ОП було підкреслено, що кожний подальший вид практичної підготовки має на меті посилення та поширення знань здобувачів з предметної області з урахуванням вже отриманих навичок.

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

Класичні методи навчання (як зазначено в ВСО) зосереджено на лекційних та практичних заняттях; форми навчання, крім загальних опитування та письмових робіт, передбачають співбесіди та тестування - за визначенням викладачів ОП, це сприяє самоорганізації, дотримання дедлайну, аргументовано відстоювати власну точку зору, презентувати результати власної роботи. Аналіз представлених в ОП ОК, визначив, що навчальна дисципліна “Ділова етика та економічна психологія” надає здобувачам ПРН3, 12, 14, 16, які крім фахових сприяють набуттю здобувачами гнучких навичок для фахівця-маркетолога. Поряд з тим, під час спілкування з групою забезпечення, здобувачами, представниками навчального та навчально-методичного відділу було підкреслено, що виконання індивідуальних проєктів, їх презентація, спільні (групові) проєкти в межах підготовки до практичних занять, кейси з реальних підприємств, ділові ігри, симуляції, три види практик - сприяють набуттю соціальних навичок (soft skills) у здобувачів. Зокрема: здатність працювати у команді, креативність, здатність діяти соціально відповідально, здатність виявляти ініціативу, дотримуватися жорстких deadline. Керівником навчального відділу було підкреслено, що в ПДАБА свідомо не сформовано уніфікованих методів навчання, задля забезпечення можливості як викладачам, виходячи зі специфіки ОК, так і здобувачам можливості творчого підходу до викладання та виконання і презентації власних індивідуальних завдань, наукових напрацювань, тощо.

7. Зміст освітньої програми урахує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Професійний стандарт за спеціальністю “Маркетинг” відсутній.

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

Відповідно до “Положення про організацію освітнього процесу в ДВНЗ “Придніпровська державна академія будівництва та архітектури” <https://bit.ly/3uYEEG1> (затверджено радою ДВНЗ “ПДАБА” від 26.05.2020р. Протокол №8, Наказ №123 від 27.05.2020р.) 4.8.2 визначає, що “навчальний час, відведений для самостійної роботи, регламентується НП і повинен становити, як правило, не менше 50% та не більше 66% загального обсягу навчального часу здобувача...відведеного для вивчення конкретної дисципліни”. Такий підхід повною мірою відповідає НП ОП “Маркетинг” першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, що підтверджується змістовним аналізом силабусів всіх навчальних дисциплін обов'язкової частини НП. П.5.2 вищезазначеного Положення передбачено, що на виконання курсової роботи відводиться 30 академічних годин (такий підхід унормовано також в <https://bit.ly/3dvcT2d>, а також Лист МОН України “Методичні рекомендації щодо запровадження ЄКТС та її ключових документів у ВНЗ” № 1/9-119 від 26.02.2010р. п.9 (курсів роботи в ПДАБА мають окрему оцінку виходячи зі 100 максимальних балів, окрему відомість підсумкового контролю, отже є окремим модулем), проте в НП зазначено лише 15 год. Зауваження, отримані під час попередньої (умовної) акредитації від ЕГ щодо нелогічного перерозподілу кредитів між дисциплінами маркетингового та фінансового спрямування (збільшення обсягу кредитів на маркетингові дисципліни та зниження кількості кредитів по ОК “Фінанси”. “Троші та кредит”) було повністю враховано в ОП 2020р.: ПН10 “Психологія продажів та поведінка споживачів”-5кр., ПН19 “Маркетинг послуг”-5кр., ПН20 “Інформаційні технології в маркетингу”-5,5кр., з іншого боку ПН07 “Статистика” - 3 кр., ПН08 “Загальна теорія бухгалтерського обліку” - 3 кр., дисципліна “фінанси” винесена до блоку вибіркового на 4,5 кр.

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

Дуальну освіту за ОП “Маркетинг” першого (бакалаврського) рівня не запроваджено. Проте в ДВНЗ “ПДАБА” розроблено Положення про дуальну форму здобуття вищої освіти <https://pgasa.dp.ua/hr-2/e-doc/polozhennya/> (Протокол №4 від 26.11.19р.), яке висвітлює питання організації, порядку, реалізації та фінансового забезпечення дуальної освіти в ПДАБА. Як зазначив завідувач випускової кафедри, здійснюється активна робота щодо залучення практиків-професіоналів до аудиторного процесу та співпраці щодо заснування “Асоціації з підтримки здобувачів”, їх залучення до практичної діяльності маркетолога з подальшим працевлаштуванням.

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

ЕГ пересвідчилася в тому, що впродовж останнього року було зроблено активну роботу щодо змістовного якісного покращення освітнього процесу за ОП “Маркетинг” першого (бакалаврського) рівня. ОП оновлено в частині перерозподілу акцентів саме на професійну маркетингову орієнтацію. Змінюються підходи до формування вибіркових ОК.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

Недоліки: слабка кореляція фокусу ОП з ОК, які потребують посилення саме маркетингової складової в будівельній галузі; неточності та помилки, які містить програма проведення навчальної практики (2 семестр), нечіткість взаємних зв'язків між теоретичним навчанням та практиками в частині формуванні їх пре- та постреквізитів; існує неузгодженість кількості кредитів/годин, призначених на виконання курсових робіт відповідно до НП (15 годин) та Нормативних Положень ЗВО (30 годин/один кредит); обмежені можливості здобувачів щодо вибору ОК, в т.ч. з ОП інших рівнів вищої освіти; неповною мірою представлено актуальні компетентності сучасного маркетолога в частині цифровізації маркетингового середовища. Рекомендації: критичне переосмислення віднесення ПВ10.03 до обов'язкових дисциплін професійної підготовки з її подальшим постреквізитним розвитком в напрямку розвитку ринку будівництва житлової та нежитлової нерухомості; специфіку міжнародного вектора підприємницької діяльності ОП посилити відповідною навчальною дисципліною та ПРН; впорядкувати зміст практичної підготовки предметній області з маркетингу (навчальна практика 2 семестру) та “вбудувати їх до структурно-логічної схеми ОП у відповідності до ОК, які формують їх пререквізити; привести у відповідність кількість кредитів/годин, призначених на виконання курсових робіт відповідно до НП та Нормативних Положень ЗВО; на розширеному засіданні навчально-методичного (навчального відділу) розглянути та проаналізувати можливість розширення (не обмежуватися трьома дисциплінами) формування каталогу (“пулу”) дисциплін, які здобувач має можливість обирати (цілком можливо залучити до цього каталогу дисципліни з інших ОП, загальноуніверситетські із зазначенням кількості кредитів які здобувачі можуть обирати), не обмежувати вибір дисциплін виключно загальноекономічним спрямуванням; додати до або ОК тематику (або запропонувати окремі ОК), які формують навички використання методів цифрового маркетингу, маркетингу в соціальних мережах, посилення компетентностей непрямих продажів, тощо.

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

Отримані під час попередньої (умовної) акредитації зауваження та рекомендації ЕГ та ГЕР переважною частиною було враховано. Профілююча кафедра зробила значний “крок вперед” щодо покращення якості ОП та освітнього процесу в цілому. Зазначені ЕГ під час даної акредитації недоліки/слабкі сторони, значною мірою потребують більш уважного ставлення до документів ніж вагомо знижують якість освітнього процесу, отже не дають підстави до зниження оцінки. Враховуючи принцип “триангуляції”, ЕГ визначає рівень “В”, зазначені рекомендації, на думку ЕГ здатні надати подальший поштовх до удосконалення якості ОП.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

Правила прийому (далі “Правила”) на навчання за ОП “Маркетинг” першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (затверджено 22.12.2020 р.), оприлюднені на офіційному сайті ЗВО сторінці “приймальна комісія”

<https://bit.ly/3dsKGch> та повною мірою відповідають ч.5 ст.44 3-ю України “Про вищу освіту”. Сторінка приймальної комісії ПДАБА містить корисну та актуальну інформацію щодо загальних правил прийому на всі рівні вищої освіти, перелік спеціальностей за якими здійснюється набір на навчання з відповідним переліком сертифікатів ЗНО по предметам та програми вступних випробувань з освітньо-професійним рівнем “молодший бакалавр”, перелік необхідних документів та пояснення щодо специфіки подання електронної заяви на вступ, інформацію по роботі підготовчого відділення, освітнього центру Крим-Україна, Донбас-Україна, а також має окреме “віконце” для інтерактивного зв’язку для отримання відповідей на запитання щодо вступу до Академії та ін. Правила прийому, крім загальних вимог містять інформацію щодо спеціальних умов участі в конкурсному відборі (для пільгових категорій абітурієнтів), реалізації прав вступників, особливостей прийому на навчання іноземців та осіб без громадянства, тощо. Р.ІІ п.2 згаданих Правил визначає “Особам, які здобули освітньо-кваліфікаційний рівень молодшого спеціаліста ... освітньо-професійний ступінь молодшого бакалавра, заклад вищої освіти може перерахувати кредити ЄКТС, максимальний обсяг яких визначено стандартом вищої освіти бакалавра (за відсутності стандарту – не більше 120 кредитів ЄКТС). Такі особи можуть прийматись на другий (старші) курс(и) або на перший курс (зі скороченим строком навчання). Для здобуття ступеня бакалавра за ін.спеціальністю особи можуть прийматись на перший або старші курси (у т.ч. зі скороченим строком навчання)”. Чітко визначені строки прийому заяв і документів конкурсного відбору та зарахування на навчання; порядок прийому заяв та документів для участі у конкурсному відборі до ПДАБА. Спеціальні умови щодо участі в конкурсному відборі під час вступу на основі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста, освітньо професійного ступеня молодшого бакалавра ... - участь у конкурсному відборі за результатами фахового вступного екзамену в ПДАБА. Існує стала практика щорічного оновлення програм вступних випробувань, які повною мірою відповідають предметній області з маркетингу. В такий спосіб повністю забезпечується прозорість процесу прийому на навчання до ПДАБА взагалі та за ОП “Маркетинг” першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Вступ на основі повної середньої освіти на перший курс навчання визначається загальнодержавними правилами та вимогами на основі ЗНО. Вступники для здобуття ступеня бакалавр на основі освітньо-професійний ступінь “молодший спеціаліст”, “молодший бакалавр” здають іспит на основі Програми вступних фахових випробувань, яку розміщено на офіційному веб-сайті ЗВО, зокрема, Програма з маркетингу розміщена за посиланням <https://bit.ly/3sqDOzf> (затверджену 05.03.2021 р.). При вступі лише спеціальності, що визначені додатком 4 Правил прийому <https://bit.ly/3ahflao> з неспоріднених спеціальностей (спорідненими для вступу на ОП “Маркетинг” першого рівня вищої освіти визначено “Маркетинг” та “Комерційна діяльність” на основі здобутого освітньо-кваліфікаційного рівня “молодшого спеціаліста” для здобуття ступеня бакалавра на перший курс (зі скороченим терміном навчання) або на другий (третій) курс (з нормативним терміном навчання) конкурсний бал розраховується також з урахуванням вступного випробування з додаткового іспиту <https://bit.ly/3alnxbq>. Спілкування з адміністративним персоналом, зокрема, з представником Приймальної комісії, дає ЕГ підстави стверджувати, що процедура вступу є відкритою, програма вступного фахового випробування для вступу з освітньо-професійним ступенем “Молодший спеціаліст” та “Молодший бакалавр” розробляються випусковою кафедрою на чолі з Гарантом ОП та щороку оновлюються. Зміст Програми повною мірою відповідає предметній області та особливостям самої ОП. Для складання іспиту утворюється фахова комісія. За підсумками вступних випробувань на офіційному веб-сайті ЗВО оприлюднюються рейтингові списки та надається рекомендація до зарахування на навчання за кошти державного бюджету, або за кошти фізичних осіб. Під час спілкування зі здобувачами ЕГ пересвідчилась, що у ПДАБА існує інформаційна та консультативна підтримка приймальної комісії абітурієнтів з освітньо-професійним ступенем “Молодший спеціаліст” та “Молодший бакалавр” під час підготовки до вступних випробувань, визначено зрозумілість та прозорість інформації щодо Правил прийому та всіх етапів роботи вступної кампанії. Для якісної підготовки до такого випробування кафедрою фінансів, обліку та маркетингу здійснюються відповідні консультації абітурієнтів, що було підтверджено спілкуванням з викладацьким складом, та здобувачами (в фокус-групі “здобувачі” була студентка, яка навчається за скороченим терміном після завершення навчання в коледжі “Технологій та дизайну”, яка саме і складала фахове вступне випробування).

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

“Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність в ДВНЗ “ПДАБА” <https://bit.ly/3erV9nJ> ухвалено рішенням Вченої ради ПДАБА протокол №2 від 04.02.2017 р., що визначає організаційне забезпечення академічної мобільності (розділ 3); врегулює порядок визнання та перерахування результатів навчання за програмами академічної мобільності (розділ 4). Крім іншого, п.1.8 визначає, що “формами академічної мобільності для учасників освітнього процесу, що здобувають освітні ступені бакалавра, магістра та доктора філософії в Академії є: навчання; мовне стажування; навчально-наукове стажування; практика; літні та інші школи”. Спілкування ЕГ зі здобувачами та викладацьким складом, структурними підрозділами визначило слабку їх залученість до програм академічної мобільності. При цьому, ПДАБА має угоди із ЗВО Німеччини, Франції та ін. В умовах пандемії, вважаємо цілком можливим організувати різного роду освітніх заходів в дистанційному форматі (on-line) без значних фінансових витрат з активним залученням здобувачів ОП “Маркетинг”. Р.ІV. Положення визначає процедуру визнання та перерахування ПРН, отриманих здобувачем ПДАБА у ЗВО-партнері під час академічної

мобільності. Так, п.4.1 визначає “Академія визнає еквівалентними та перезараховує результати навчання здобувача вищої освіти, отримані у закладі (установі)-партнері відповідно до наданих документів. п.4.3 “Порівняння обсягу навчального навантаження під час здобуття вищої освіти в межах програми академічної мобільності ґрунтується на зіставленні результатів навчання, яких було досягнуто здобувачем вищої освіти у закладі (установі)-партнері, та результатів навчання, запланованих ОП Академії” п.4.5 “Перезарахування вивчених навчальних дисциплін здійснюється на підставі наданого здобувачем документа з переліком та результатами вивчення навчальних дисциплін, кількістю кредитів та інформацією про систему оцінювання навчальних здобутків здобувачів вищої освіти, завіреного в установленому порядку у закладі (установі)-партнері. п.4.6. Академічна різниця визначається Академією за індивідуальним навчальним планом студента і не повинна перевищувати 10 навчальних дисциплін”. Наразі, практичних прикладів перезарахування ОК та/або ПРН, отриманих здобувачами ОП “Маркетинг” за участю в програмах міжнародної академічної мобільності немає. Є практика перезарахування ОК, отриманих під час навчання здобувачів в інших закладах освіти України (студентка 3-го курсу Олена Овчаренко перезараховувала ОК “Українська ділова мова” та “Логістика”).

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Інформація подана в ВСО відповідно до цього підкритерію є суперечливою (ЕГ не вбачає проблем з “невизначеністю на державному рівні порядку визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в системі формальної освіти, що передбачено Законом України “Про освіту”). Проте, ЕГ при змістовному вивченні нормативної бази та спілкування з адміністрацією ПДАБА зазначає наявність Положення про визнання результатів навчання отриманих у неформальній та інформальній освіті <https://bit.ly/3dtCzvT> (Рішення Вченої ради від 24.12.2019р. протокол №5). п.3.5 визначає, що “декан факультету (директор інституту) своїм розпорядженням створює предметну комісію, до складу якої входять: декан факультету (директор інституту) або його заступник; гарант ОП на якій навчається здобувач; науково-педагогічні працівники, які викладають дисципліни, що пропонуються до зарахування на основі визнання результатів навчання у неформальній освіті та в інформальному навчанні”. Предметна комісія призначає та проводить підсумковий контроль у тому вигляді, який передбачений робочою навчальною програмою (силабусом) відповідної дисципліни. Після складання підсумкового контролю здобувач звільняється від вивчення зарахованої дисципліни у наступному семестрі, а до його навчальної картки вносяться: назва дисципліни, загальна кількість годин/кредитів, оцінка та підстава щодо зарахування дисципліни (номер протоколу засідання предметної комісії). Здобувачі ОП підтвердили обізнаність в цих питаннях та розуміють можливості та процедури щодо перезарахування певних ОК за навчання в неформальній освіті. Практичних прикладів перезарахування ОК, отриманих здобувачами ОП “Маркетинг” в неформальній освіті немає. ЕГ зазначає, що здобувачі не повною мірою розуміють які саме РН можна отримати в неформальній освіті та перезарахувати їх.

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

На сторінці Приймальної комісії розміщено змістовну інформацію щодо правил вступної кампанії на 2021-2022 н.р. з окремими даними щодо вступу на перший, другий, та третій рівні вищої освіти. Доволі широко та змістовно описані особливості вступу пільгових категорій абітурієнтів, в т.ч. осіб, переміщених з місць проведення АТО та АР Крим. Заслужує на позитивну оцінку наявність прямого та зворотного зв'язку з усіма бажаючими на сторінці Приймальної комісії через окреме “віконце” для інтерактивного зв'язку для отримання відповідей на запитання щодо вступу до Академії.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

Недоліки: слабка залученість здобувачів та викладачів ОП “Маркетинг” саме до програм академічної мобільності; додаткове перескладання (відповідно до нормативних положень) освітньої компоненти за результатами навчання в неформальній освіті не стимулює до навчання здобувачів поза межами ЗВО, слабка інформованість здобувачів щодо можливостей навчання в неформальній освіті. Рекомендації: в умовах карантину, цілком можливою є організація різного роду “освітньо-наукових шкіл” в дистанційному форматі (не обмежуючись неформальними темами та активностями), проведення професійно-маркетингово-спрямованих вебінарів, тренінгів без значних фінансових витрат, що сприятиме активізації спільної роботи із ЗВО як в Україні, так і за кордоном; розглянути можливість перезарахування не лише ОК, а й окремих ПРН рішенням предметної комісії із співставленням програм та ПРН, отриманих в неформальній освіті без додаткових підсумкових контролів, присвячення кураторських годин специфіці навчання в неформальній освіті.

Рівень відповідності Критерію 3.

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

Загальні правила прийому на навчання є чіткими, зрозумілими, не містять дискримінаційних положень, висвітлені на офіційному сайті ПДАБА. Відсутні обмеження для вступу на навчання за даною ОП. Правила прийому на навчання на ОП “Маркетинг” першого (бакалаврського) рівня вищої освіти є цілком зрозумілими, прозорими та доступними на офіційному веб-сайті ПДАБА. Чітко визначені умови вступу для всіх пільгових категорій. Доцільним є активізація роботи ЗВО щодо залучення академічної спільноти до програм академічної мобільності, створення умов для стимулювання здобувачів до додаткових форм навчання поза межами ЗВО.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

Форми навчання та методи викладання регулюються “Положенням про організацію освітнього процесу...”, <http://surl.li/rbnu>. На зустрічі з Гарантом було зазначено активну концентрацію на навичках soft skills для сприяння розвитку студентів, через форми проведення навчальних дисциплін, як приклад: кейс-метод, презентації, індивідуальні та групові проекти, ділові ігри тощо. Форми та методи навчання відображені на сайті у силабусах <http://surl.li/rbny>. Певні форми та методи навчання використовуються залежно від специфіки дисципліни. Під час фокус-груп з НПП і здобувачами, було зазначено активне залучення таких сучасних форм навчання, як дискусія, світове кафе, ділова гра “Дельта” <http://surl.li/rbob>. Для комунікації, навчального процесу та контролю РН здобувачів у карантинний період використовують ліцензійні програмні продукти: Office 365, MS Teams, Forms. ПДАБА має авторську розробку SIGMA (модуль в Office 365), яку активно впроваджує для забезпечення електронного документообігу в ЗВО (в т.ч. ведення електронних журналів, відомостей поточного контролю, тощо). Для викладання ОК “Інформаційні технології в маркетингу” О.Галушко запропоновано вивчення різних CRM-систем. Дисципліна “Ціноутворення в будівництві” (викладач М.Бородін) вимагає специфічного програмного забезпечення, а саме програма АВК-5. У період дистанційного навчання студенти роблять практичні завдання з використанням демо-версії, до карантину практичні заняття проводились в комп’ютерних класах, хоча в НП не відображено лабораторних занять. ЕГ зазначає наявність студентоцентрованого підходу, в т.ч. через проведення анкетування щодо якості надання освітніх послуг. Останнє анкетування проводилося 7.02-15.03.2020р. щодо задоволеності навчання та якості освітнього процесу. На зустрічі з НПП було зазначено проведення регулярних опитувань <http://surl.li/rboe/>, викладачі також проводять бесіди та консультації із здобувачами щодо покращення навчальних дисциплін. Результати опитування: <http://surl.li/rbof>. Зустріч зі здобувачами визначила, що за запитом на кафедрі можна було отримати всю інформацію щодо результатів опитування. Принципи академічної свободи врегульовані “Положенням про організацію освітнього процесу в ДВНЗ ПДАБА <http://surl.li/rbnu> (затверджено Вченою радою 26.05.202р. пр. №8, Наказ №123 від 27.05.2020р.) п.6.9. Р.6. “Принципи академічної свободи викладачів, проявляється у виборі форм та методів навчання”. як було зазначено на зустрічі з НПП, викладачі в залежності від специфіки свого предмету мають вільний вибір форми навчання, та свої унікальні методи. Відповідно до п.4.9.4 Положення: “студент має право самостійно обрати тематику курсових робіт”, що було також підтверджено здобувачами. Вони мають право ініціювати власні теми до індивідуальних завдань, вільно обирати теми для досліджень при написанні тез, статей, курсових робіт, бази практики.

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

ОП “Маркетинг” оприлюднена на сайті: <http://surl.li/rbot>. На зустрічі зі здобувачами було підтверджено ознайомлення з ОП через сайт та роз’яснювальні роботи з куратором на кураторських годинах, які проводяться кожного понеділка о 13:00 та з викладачами на кожному першому занятті з відповідної дисципліни. Здобувачі мають вільний доступ до силабусів, що розміщені на офіційному веб-сайті ЗВО <http://surl.li/rbny>. У силабусах наявна інформація щодо цілей, змісту, порядку та критеріїв оцінювання, списку рекомендованої літератури. Усі інформаційні матеріали розміщені у Office 365, доступ до яких мають авторизовані користувачі - академічна спільнота ПДАБА.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

ПДАБА має різні наукові активності до яких залучають здобувачів. Кафедра фінансів, обліку та маркетингу є засновником щорічної наукової конференції, економічним факультетом ПДАБА випускається друкований фаховий

журнал “Економічний простір” до публікацій в якому активно залучають як студентів, так і викладачів. У 2019 р. було опубліковано колективну монографію в США, до якої було залучено ст. викл. ОП “Маркетинг” Галушко О.І. та студента гр. МАГ-18мп Петкевич А.В. “Маркетингові аспекти створення інформаційного медіа ресурсу в Інтернет”. Монографія видана англійською мовою. Інформація про монографію розміщена на офіційній сторінці кафедри за посиланням: <http://surl.li/rbox>. Студенти ОП “Маркетинг” приймають участь у різних наукових заходах та конкурсах, а саме: конкурс Фонду гарантування вкладів фізичних осіб на краще рекламне відео з питань фінансової грамотності (онлайн, квітень-травень 2019 р.) <http://surl.li/rbox>; конкурс EducationUA “Соціальні мережі для бізнесу” (онлайн, березень 2020 р.) <https://nupp.edu.ua/news/educationua-vigray-grant-nanavchannya-za-poradu-dlya-biznesu.html>; Всеукраїнський конкурс студентських наукових робіт зі спеціальності 075 “Маркетинг”, що проходив в Тернопільському національному економічному університеті (березень 2020 р.) <http://surl.li/rbpg> (студентка недоотримала 3 бали до призового місця). Залучені викладачі у якості наукових керівників: ст.викл. Галушко О.І., доц. Морозова Є.П. За підсумками зустрічі зі здобувачами ЕГ зазначає, що студенти старших курсів мають високий рівень наукових активностей, а кафедра, зокрема куратори, доносять актуальну інформацію щодо наукових конференцій тощо. Однак, студенти молодших курсів, зокрема 1 та 2, не приймають участь у конференціях та мало обізнані у цьому процесі

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

Оновлюваність навчального процесу регулюється відповідно Стандарту ДВНЗ ПДАБА “Положення про організацію освітнього процесу” та вимагає щорічного оновлення. Як зазначено у ВСО, при оновленні ОП та ОК беруться до уваги монографії викладачів, теоретичний та практичний досвід власних підручників, зокрема, доц. Фісуненко П.А., доц. Чала В.С. та дисертаційних робіт (Чимшит С.І.) На кафедрі є держбюджетна науково-дослідницька тема “Фінансові, облікові та маркетингові механізми удосконалення управління суб'єктами господарювання” (0121U110006) метою якої є “розробка нових та удосконалення існуючих фінансових, облікових та маркетингових механізмів, що підвищують ефективність управління суб'єктів господарювання”, результати роботи над якою активно використовується у навчальному процесі. Оскільки, кожен викладач має специфіку відповідно до ОК, то самостійно залучає здобувачів до та після вивчення дисципліни до спілкування/опитувань щодо покращення та виявлення думок здобувачів щодо змісту, як було зазначено на зустрічі з НПП. Існує практика залучення студентів, а саме Наталю Жук старосту групи до покращення ОП та формування 2020 року. Також проводиться оновленість використання програмного забезпечення, як було зазначено, планується залучити Terrasoft CRM та Microsoft Dynamics CRM у навчальний процес. На зустрічі ЕГ з роботодавцями, було зазначено їх залученість до покращення ОП “Маркетинг” в формі участі у засіданнях випускової кафедри. Думка роботодавців береться до уваги при розробці ОК, зокрема досвід Баранова Антона (директор ТОВ “Стронгдрінк”), Олександра Карлюгіна (засновник та директор ТМ “BTL Днепр” www.btl-dnepr.ua).

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

У ВСО відображено проекти в межах яких здійснюється міжнародна співпраця та мобільність як студентів, так і викладачів: діють договори з Університетом м.Ле Ман (Франція), Університетом Ла Корунья (Іспанія), Гуманітарно-економічною академією в м.Лодзь (Польща), Державним університетом прикладних наук м.Міттвайда (Німеччина), Телавським державним університетом ім. Якоба Гогешвілі (Грузія). Як було зазначено представником міжнародного відділу, в ПДАБА є досвід академічної мобільності викладачів, а саме: Дмитро Ляшко - підвищення кваліфікації “Інструменти підтримки мобільності вчених у фінансовій перспективі ЄС 2014-2020 рр.” 14.03-20.03.2016р. Університет інформатики та прикладних мистецтв, м.Лодзь (Польща), Олена Галушко - стажування 2021р, Google Academy, онлайн курс “Digital Marketing” (наразі в стадії завершення, сертифікат очікується), а також стажування 2018 р. - Stanford University, Leadership Academy for development (США) (навчальна програма англійською мовою “The Role of Public Policy in Private Sector Development” Сертифікат від 19.01.2018р); стажування 2017р. – Workshop “Energy Management System” 14-15.12.2017, UNIDO на базі Дніпропетровської ТПП, сертифікат UNIDO 2017р. В рамках співпраці з Німецькими партнерами 19.10.2020р. було проведено вебінар “Тандем-партнерство Німеччина-Україна” (Гірнична академія Фрайбургу) - проект зі студентського самоврядування. Студенти ОП “Маркетинг” знайомі з програмами ПДАБА у повному обсязі, але не приймають активну участь у міжнародному обміні. Частково це пояснюється недостатніми навичками щодо володіння іноземними мовами (зокрема, французька та німецька).

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

Позитивною практикою є залучення здобувачів до інноваційних форм навчання, зокрема таких як ділові ігри “Дельта”, Світове кафе. Активні процеси з діджиталізації освітнього процесу з використанням Office 365. За період в 1 рік були враховані рекомендації, отримані під час попередньої акредитації від ЕГ, зокрема: кафедрою відкрито науково-дослідницьку бюджетну тему, розробляється методична література, здійснюється залучення студентів до

розробки ОП “Маркетинг” (ОП 2020р.), активізовано участь здобувачів у Всеукраїнських та Міжнародних конкурсах, конференціях.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

Недоліки: навчальна дисципліна “Ціноутворення в будівництві”, “Інформаційні системи в маркетингу” відповідно до НП передбачають практичні заняття, однак до цього предмету залучається програмне забезпечення зокрема комп'ютерне обладнання; 1 та 2 курси не приймають участь у науковій активності, зокрема конференціях; відсутній у студентів досвід міжнародної академічної мобільності в т.ч. у зв'язку з недостатніми мовними навичками. Рекомендації: додати до НП лабораторні заняття, по дисциплінам, які потребують використання комп'ютерної техніки з відповідним програмним забезпеченням; доречно підвищити активність здобувачів молодших курсів у наукових заходах та активізувати роботу щодо академічної мобільності здобувачів у рамках партнерських проєктів ЗВО, створити можливості для здобувачів з вивчення іноземної мови на відповідному рівні (через збільшення годин на іноземну мову в НП, або організувати мовні гуртки, в т.ч. з французької та/або німецької мови.

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

Загалом ОП більшою мірою відповідає критерію 4: навчання та викладання відповідає вимогам студентоцентрованого підходу, щороку аналізується методика викладання по окремим ОК із активним залученням думки здобувачів. Потребує активізації роботи щодо вивчення іноземної мови для активного залучення здобувачів до програм академічної мобільності, слабка включеність студентів молодших курсів в наукові активності кафедри.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компоненту та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

Згідно “Положення про організацію освітнього процесу...” <http://surl.li/rbpu> контрольні заходи включають поточний (практичні, семінарські, лабораторні) та підсумковий контроль; семестровий контроль і атестацію. Положенням регулюється використанням дистанційних технологій в умовах карантину. П.4.12 передбачає: “Підсумковий контроль проводиться дистанційно виключно в синхронному режимі, відповідно до розкладу його проведення за критеріями оцінювання, затвердженими в робочій навчальній програмі дисципліни.” Відповідно до “Положення про контрольні заходи” <http://surl.li/rbpu> оцінювання академічних досягнень здобувачів здійснюється під час міжсесійного (поточного контролю), кожна дисципліна має свою форму проведення поточного контролю, яка в повному обсязі відображена у силабусі, та семестрового контролю знань здобувачів (екзамен або залік). Згідно п.3. “окремим видом семестрового контролю передбачена курсову роботу”. В ПДАБА здійснюються ректорської контрольної роботи для перевірки (зрізу) залишкових знань для розуміння якості отриманих ПРН. У силабусах <https://pgasa.dp.ua/sylabus/marketynq/> відображена детальна характеристика системи накопичення балів відповідно до стандартів та заздалегідь визначені критерії оцінювання. Однак, нарахування балів по окремим навчальним дисциплінам передбачає звичайну присутність на заняттях (наприклад, дисципліни “Маркетингові дослідження”, “Філософія” до 15 балів, “Інформатика” (по 1 б. за “неохайний конспект”), що ЕГ вважає неефективним оцінюванням знань та навичок студентів. Окремі дисципліни вимагають коригування з точки зору форми реалізації, зокрема дисципліна “Історія та культури України” <https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2020/02/075-B1-2019-Istoriya-ta-kultura-Ukrayiny.pdf> не передбачає проведення практичних занять (лише лекційні, де зазвичай активно працює лектор), хоча, як зазначалось на зустрічах з НПП має формувати навички soft skills.

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

Атестація здобувачів вищої освіти за першим (бакалаврським) рівнем за ОП “Маркетинг”, відповідає вимогам Стандарту вищої освіти зі спеціальності 075 “Маркетинг”, регулюється “Положенням про атестацію здобувачів вищої освіти” <http://surl.li/rcjs> і здійснюється у формі кваліфікаційного екзамену. П.6 врегулює умови повторного складання кваліфікаційного екзамену. Зокрема, п.6.3 визначає можливість “поновлення на навчання здобувача...за

такою самою спеціальністю для однократного повторного проходження атестації протягом трьох років після відрахування”. Спілкування ЕГ зі здобувачами підтвердило обізнаність студентів щодо вимог кваліфікаційного екзамену та можливості його перескладання відповідно до вказаного Положення. Змістовний аналіз програм кваліфікаційних екзаменів дозволяє ЕГ зробити висновки: екзамен з “Економічної теорії” містить блок питань з дисципліни “Історія економіки та економічної думки” (питання 91-103), яка є вибірковою, отже ускладнює підготовку здобувачів до екзамену.

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об’єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Правила проведення контрольних заходів регулюється “Положенням про контрольні заходи” <http://surl.li/rbnp> 26.05.2020 р., які є чіткими та зрозумілими. Повна інформація по кожному контрольним заходам навчальної дисципліни викладена у силабусах <http://surl.li/rbny> з наступною інформацією: кількість годин аудиторного/самостійного навантаження та форма контролю; порядок та критерії оцінювання роботи на занятті, порядок та чітко визначені критерії оцінювання екзамену (заліку), форма складання: усна, письмова; формат розрахунку підсумкової оцінки. В такий спосіб забезпечується об’єктивність екзаменаторів (чітко визначені критерії оцінювання, які є цілком валідними вимогам та ПРН за кожною ОК. Здобувачі мають повну та вичерпну інформацію щодо оскарження результатів контрольних заходів, яке врегульоване Положенням “Про запобігання конфлікту інтересів, оскарження процедури та результатів проведення підсумкового контролю у ДВНЗ ПДАБА” від 22.09.2020р <http://surl.li/rcjv>. Перездача та ліквідація академічної заборгованості регулюється “Положенням про організацію освітнього процесу” та передбачає можливість перездачі незадовільної оцінки до початку наступного семестру не більше двох разів з кожної дисципліни (з утворенням відповідної комісії з залученням представників деканату, кафедри та викладача за профільним предметом). Як зазначалось на зустрічі з фахово-етичною комісією випадків перескладання академічної заборгованості зі створенням відповідної комісії на ОП “Маркетинг” не було.

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

Процедура вирішення конфліктів пов’язаних з дотриманням норм академічної доброчесності представлена на офіційному веб-сайті ПДАБА <http://surl.li/rcjx> та регулюється нормативними документами: “Порядок процедури врегулювання конфліктних ситуацій та розгляду скарг, пов’язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією...” <http://surl.li/rcjy>, “Про порядок роботи зі зверненнями та організації особистого прийому громадян у ДВНЗ ПДАБА” <http://surl.li/rcka>, “Кодекс академічної доброчесності ДВНЗ ПДАБА” <http://surl.li/rckb>, “Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату від 29.01.2020р.” <http://surl.li/rckc>. У ЗВО працює комісія з етики та доброчесності, діяльність якої регулюється “Положенням про комісію з питань етики та академічної доброчесності в ДВНЗ ПДАБА” <http://surl.li/rckd>. Спільно з науковою бібліотекою, Комісія з етики та доброчесності, на системній основі здійснюють заходи з інформування усього академічного персоналу щодо нормативно-правової бази, поширення знань з норм академічної доброчесності, правила використання та особливості програми Unicheck. На зустрічі ЕГ з адмінперсоналом та здобувачами було зазначено, що в ПДАБА проводились спеціальні семінари з жовтня по грудень 2020р. на предмет академічної доброчесності. Усі роботи, виконані в ПДАБА перевіряються програмою Unicheck <https://cut.ly/UrtpuW>, зокрема наукові та курсові. Процедура реагування на порушення норм академічної доброчесності містить також і перевірку скриньки довіри або усне звернення до голови Комісії з етики та доброчесності, засідання щодо заслуховування усіх сторін, винесення рішення (в частині дотримання норм етичної поведінки). Здобувачі старших курсів підтвердили обізнаність з процедурами, пов’язаними з дотриманням правил академічної доброчесності та розуміння їх важливості, студенти молодших курсів не повною мірою обізнані щодо усіх вимог та процедур дотримання норм академічної доброчесності.

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

Процедура реагування на конфлікти, що виникають під час освітнього процесу, є достатньо вичерпною та відпрацьованою. Інформуванням щодо дотримання норм академічної доброчесності системно займаються наукова бібліотека та Комісія з етики та доброчесності, що дозволяє здійснити широке інформування студентів та донести до них важливість та розуміння норм академічної доброчесності. ЕГ зазначає, що за останній рік були враховані рекомендації, отримані під час попередньої акредитації від ЕГ, зокрема: оновлено інформаційний зміст силабусів, зокрема щодо літератури та розробки процедури оскарження поточного контролю, поширення обговорення та інформованості з академічної доброчесності на спільних семінарах для студентів та викладачів.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

Недоліки: нарахування балів за присутність на лекціях, що ЕГ вважає неефективним оцінюванням знань та навичок студентів; ОК "Історія та культури України" не передбачає проведення практичних занять, хоча орієнтується на здобуття навичок soft-skills, які реалістично можна реалізувати під час практичних/семінарських занять; кваліфікаційний екзамен з "Економічної теорії" містить питання з вибіркового дисциплін; студенти молодших курсів не повною мірою обізнані щодо процедур дотримання академічної доброчесності. Рекомендації: критично переосмислити порядок нарахування балів по навчальним дисциплінам (прибрати можливість отримання балів за "мовчазну" присутність на лекціях) та врахувати активність на заняттях здобувачів (з чітким виокремленням критеріїв оцінювання при виконанні індивідуальних завдань); проаналізувати можливість реалістичного отримання soft-skills або переосмислити змістовне наповнення навчальної дисципліни "Історія та культури України" відповідно до ПРН (врахувати можливості виконання індивідуальних завдань з аргументацією думки здобувача на реалістичні історичні події); впорядкувати програму та вимоги до кваліфікаційного екзамену; активізувати роботу щодо доведення актуальної інформації щодо академічної доброчесності вже з першого навчального семестру, в тому числі з активним залученням кураторів.

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

ОП має чітко визначені форми та методи проведення контрольних заходів, форми атестації здобувачів відповідають вимогам Стандарту. В ЗВО популяризується культура та дотримання норм академічної доброчесності. Потребує вдосконалення програма кваліфікаційного екзамену з чітким визначенням блоків питань, які відображають ПРН отриманих при вивченні виключно обов'язкових навчальних дисциплін.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

ЕГ опрацювавши табл. відповідно до Ліц.вимог Запиту ЕГ, Google Scholar профілі викладачів (<http://surl.li/rckh>) фіксує достатній рівень проф. та академ. відповідності викладачів цілям та ПРН за ОП. Гарант-к.е.н., доц.Ляшко Д.Ю. призначений наказом від 22.12.2020р. має відповідність спец-ті 075, наукові фахові публікації відповідно до закріпленої за ним ОК "Маркетингове ціноутворення", здійснює консультування підприємств та має практичний досвід роботи. Водночас, ЕГ відмічає певне тяжіння випускової кафедри в бік фінансів (яке було первинним в роботі кафедри). Аналіз відповідності кваліфікації НПП ОК ОП свідчить, що к.е.н. Морозова Є.П. (ОК "Маркетинг послуг", "Поведінка споживача", "Основи маркетингової діяльності", "Управління ризиками в маркетингу" має відповідний науковий ступінь, стажування на ТОВ "ВГВ "Естейт", тема: "Організація маркетингової діяльності підприємства", наказ №76-К від 30.10.2020 р., здійснює наукове консультування з питань формування комплексу маркетингу будівельного підприємства ТОВ "АВ Трейд" з 2016 р. по теперішній час, проте має низьку публікаційну активність у фахових виданнях та виданнях в базах даних Scopus та WOS" за напрямом закріплених ОК; к.е.н. Захарченко Н.В. ("Маркетинг", "Реклама в системі маркетингу", "Маркетингова товарна політика" має базову освіту "Спеціаліст з маркетингу", проходила стажування в Інституті післядипломної освіти Дніпровського державного аграрно-економ.ун-ту, тема: "Удосконалення методики викладання дисциплін "Товарна інноваційна політика", "Рекламний менеджмент" (оновлення НМК з цих дисциплін) ПК №00493675/ 048522-19, активно приймає участь у конференціях за напрямом маркетинг, проте, має низьку публікаційну активність у фахових виданнях з напряму закріплених ОК та взагалі відсутні публікації, що індексуються в базах Scopus та WOS". З іншого боку, д.е.н. Чимшит С.І. ("Фінансовий аналіз", "Маркетингові дослідження") має академ. та проф. відповідність, здійснює наукове консультування; ст.викл. Галушко О. ("Інформаційні технології в маркетингу" має 11 проф.активностей згідно Ліц.вимог та відповідає закріпленій ОК. Перспективою розвитку ОП ЕГ вважає підвищення активності кафедри у виданні навчальних посібників/підручників із врахуванням специфіки даної ОП та професійного досвіду викладачів. Відповідно до зауваження ГЕР від попередньої (умовної) акредитації, п.б.4 щодо "відсутності жодної публікації", варто відзначити пошавлення роботи кафедри у цьому напрямі, що було підтверджено під час зустрічі з Гарантом та зав.випускової кафедри. Проте наразі більшість викладачів не мають публікацій у фахових виданнях та виданнях, що індексуються в базах даних Scopus та Web of Science» згідно закріплених ОК. Варто зазначити про реєстрацію НДР на кафедрі за темою "Розробка нових та удосконалення існуючих фінансових, облікових та маркетингових механізмів, що підвищують ефективність управління суб'єктів господар-ня", в межах роботи над якою кафедра здійснює дослідження з відповідними публікаціями результатів.

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

Конкурсний відбір викладачів в ПДАБА здійснюється згідно оновленого “Положення про проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних працівників” (затверджене Вченою радою 26.05.2020р. протокол № 8), яке оприлюднене на вебсторінці відділу кадрів <https://bit.ly/3amWcnv>, з якого ЕГ отримала інформацію, щодо “відкритості, гласності, законності, рівності прав членів конкурсної комісії, колегіальності прийняття рішень конкурсною комісією, незалежності, об'єктивності та обґрунтованості рішень конкурсної комісії, неупередженого ставлення до кандидатів на зайняття вакантних посад науково-педагогічних працівників” (в оновленому Положенні враховано минулорічні зауваження від ГЕР п.6.5) Під час спілкування з фокус-групою “викладачі”, ЕГ встановлено, що після обрання контракт укладається зазвичай на 5 років з урахуванням професійних активностей. В ПДАБА розроблено Тимчасове положення про щорічне оцінювання діяльності науково-педагогічних працівників <https://bit.ly/3x26O4W>, яке включає такі види робіт: навчальна, навчально-методична, наукова, організаційна, виховна, профорієнтаційна. На сайті ПДАБА оприлюднено рейтинг викладачів кафедри <https://bit.ly/2RzDW3F>, що свідчить про врахування зауважень ГЕР п. 6.7. Під час зустрічі із представниками структурних підрозділів, заступник конкурсної комісії Прокоф'єв Б.В. підтвердив врахування професійних активностей згідно Ліцензійних вимог, результати рейтингування та вимоги до проходження підвищення кваліфікації за останні 5 років. Також про врахування результатів рейтингування НПП під час конкурсного відбору зазначив декан економічного факультету Фісуненко П.І.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

ЕГ зазначає, що кафедрою фінансів, обліку та маркетингу укладено угоди про співпрацю з ТОВ “Стронгдрінк”, ТОВ “ВГВ Естейт”, АТ “Укрсиббанк”, поряд з тим ЕГ відмічає, що з більшістю роботодавців кафедра співпрацює без спеціальних договорів, на особистих контактах, довірі та негласних домовленостях. При проходженні практики здобувачі мають можливість укладати разові угоди, якщо мають бажання проходити практику на конкретному підприємстві. Кафедра залучає до організації та реалізації освітнього процесу представників бізнесу та роботодавців через: призначення представників роботодавців головами екзаменаційної комісії під час атестації студентів, у 2019-2020 н.р. к.е.н. Завертайного І.Б. директора ТОВ “Центр економічних досліджень”; до перегляду ОП (керівник відділу закупівель та планування виробництва ТОВ “Стронгдрінк” - к.е.н. Баранов А.І., директор компанії “BTL Дніпр” Карлюгін О.Л. та ін. зазначені із конкретними прикладами в п.1.2 звіту); пропозиції, зауваження та рекомендації (листи від підприємств ТОВ “АРС ІНЖІНІРИНГ” (2019р.), маркетингових агентств “BTL Дніпр” (2019р.) та “Mindginner” (2019р.), ТОВ “АЛКОМ” (2017р.), ТОВ “Стронгдрінк” (2019р.), керівництво виробничою практикою ТОВ “Агропроменерго”, ПП “АРЛЕН”, ТОВ “Дніпро Град”. Дані факти були підтверджені під час спілкування експертів з роботодавцями. В цілому, ЕГ підтверджує численні контакти кафедри із роботодавцями, практиками та залучення їх до освітнього процесу, що було підтверджено під час зустрічі з фокус групою роботодавців, здобувачів та викладачів.

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

Під час інтерв'ювання здобувачів вищої освіти за ОП “Маркетинг” першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, викладачів, роботодавців ЕГ встановила, що “зовнішні” стейкхолдери, професіонали-практики, експерти в сфері маркетингу, представники роботодавців дійсно брали участь у проведенні аудиторних занять. Було проведено такі лекції: “Як створити свій бізнес” – Харьковець П. (директор і співвласник компанії ТОВ “АРС ІНЖІНІРИНГ”); “Як збільшити продаж на електронному торговельному майданчику” – Циглін Д. (власник маркетингового агентства “TRA Marketing”); “Як створити затребувану послугу” – Поліщук А. (представник консалтингового агентства “Liftmarketing”). Також зав.кафедри Чимшит С.І. відзначив, що в рамках дисципліни “Маркетинг промислового підприємства” була проведена лекція “Маркетингова товарна політика та закупівлі” к.е.н. Барановим А. (керівник відділу закупівель та планування виробництва ТОВ “Стронгдрінк”). У рамках дисципліни “Маркетингові дослідження” був проведений семінар із використанням дистанційних технологій Карлюгіним О. (директор компанії “BTL Дніпр”) та Чернобельський І.М. (директор консалтингової компанії L&S). Як було зазначено, більшість викладачів задіяних у ОП Маркетинг є практиками, так ст.викл. Галушко О.І. також є директором консалтингової компанії у сфері менеджменту, маркетингу, інвестицій та управління персоналом ТОВ “Арлен” провела лекцію на тему “Інтернет-маркетинг”. ЕГ констатує тісну співпрацю кафедри з роботодавцями, плідні ділові відносини та наявність досягнутих між ПДАБА і роботодавцями домовленостей щодо залучення останніх до аудиторних занять під час реалізації ОП “Маркетинг” першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

Підтримка професійного розвитку НПП регламентується положеннями: “Про підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників” <https://bit.ly/3mV9hJU> та регламентує дану роботу Навчально-науковий інститут інноваційних освітніх технологій на базі якого відбувається сертифіковане підвищення кваліфікації. Згідно Положення, викладачі мають підвищувати кваліфікацію не рідше, ніж один раз на п'ять років. НПП забезпечені можливостями підвищення рівня професійності через навчання за програмами підвищення кваліфікації в ПДАБА. Під час зустрічі зі структурними підрозділами, провідний фахівець інституту Коваленко О. зазначила, що наразі для викладачів ПДАБА створено курси з “діловодства” та “Office 365” за результатами яких викладачі отримують сертифікат (1 кредит). Відповідно до “Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність у ДВНЗ ПДАБА”, викладачі мають право підвищити свій професійний рівень через академічну мобільність <https://bit.ly/3akDoFE>. Під час спілкування із завідувачем навчально-наукового центру міжнародного співробітництва Дегтярьовою Ю.В. було відзначено про наявність програм для міжнародної мобільності викладачів <https://bit.ly/3akDqoe>. Серед викладачів ОП “Маркетинг” міжнародне стажування пройшли викладачі зазначені в п.4.5. Варто відзначити, що викладачі Чимшит С.І., Морозова Є.П., Бойко Т.Ю., Ляшко Д.Ю., Галушко О.І. мають сертифікати з англійської мови на рівні B2. Для молодих викладачів в ПДАБА є можливість навчання за третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти та в докторантурі.

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

Стимулювання розвитку викладацької майстерності в ПДАБА регулюється пп.6.1.13 Колективного договору ДВНЗ ПДАБА, яким передбачено матеріальне стимулювання творчої праці та педагогічного новаторства викладачів. <https://bit.ly/3x4UgJY> (Дод.5 до Колективного договору). З 01.01.2020р. згідно з “Положенням про преміювання працівників і здобувачів вищої освіти ДВНЗ ПДАБА” за публікації у виданнях, що індексуються в міжнародних наукометричних базах даних Scopus та Web of Science <https://bit.ly/3eeqWCo> розпочалося преміювання за означені публікації. ЕГ під час опитування фокус-групи “викладачі” відзначила, що вони реально отримують преміювання, наприклад ст. викл. Галушко О. як науковий керівник студента, який отримав 1 місце на регіональному конкурсі “Інтелект, творчість, успіх”; к.е.н. Захарченко Н. як кращий куратор. Також стимулювання викладацької майстерності нематеріального характеру передбачено розділом 6 “Правил внутрішнього розпорядку для працівників ДВНЗ ПДАБА”, <https://bit.ly/2P5ocli> від 15.05.2015 р. передбачено нагородження медаллю “За заслуги перед ПДАБА”; оголошення подяки; нагородження почесною грамотою. Наприклад ст. викл. Галушко О. отримувала грамоти та подяки від ректора за підготовку студентів до конкурсів наукових робіт, к.е.н. Захарченко Н. за виховну роботу зі студентами. Декан факультету економіки Фісуненко П. зазначив, що преміюють викладачів за результатами їх рейтингування. Під час резервної зустрічі, було запрошено фахівця, якій є відповідальним за впровадження дистанційних форм навчання через ліцензійну систему Office 365, якій зазначив, що в ПДАБА створено умови для навчання та консультування викладачів щодо використання таких технологій.

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

Після зауважень отриманих від попередньої (умовної) акредитації за ОП “Маркетинг” було призначено нового Гаранта, випускова кафедра оновлює свій склад, в т.ч. отримала нового завідувача, які мають практичний досвід роботи та потужні зв'язки з роботодавцями. Наявна процедура рейтингування викладачів за показниками, що характеризують якість навчальної, навчально-методичної, наукової, організаційної, виховної, профорієнтаційної робіт, що формує підстави для матеріального стимулювання НПП. Наявна внутрішня система стимулювання професійного зростання викладачів, в т.ч. педагогічної майстерності та розвитку навичок роботи з Office 365. Має місце системне залучення професіоналів-практиків до проведення лекцій та семінарів.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

Недоліки: низька публікаційна активність викладачів згідно закріплених ОК як у фахових виданнях так і у виданнях, що індексуються в базах даних Scopus та Web of Science; викладачі ОП “Маркетинг” не мають практики розробки авторських навчальних посібників та практикумів. Рекомендації: активізувати публікаційну активність НПП за закріпленими ОК; сформувати план підготовки власних навчальних посібників та інших методичних розробок колективом/викладачами кафедри фінансів, обліку та маркетингу та викладачами інших кафедр, які задіяні в межах ОП, які втілюють специфіку будівельної галузі та базуються на професійному досвіді викладачів, отриманому у співпраці з компаніями-партнерами.

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

Доцільно посилити науково-публікаційну активність НПП за закріпленими ОК з маркетингового спрямування (не обмежуючись публікаціями загальноекономічної проблематики), в тому числі і в частині розробки навчальних посібників та практикумів з маркетингових дисциплін з урахуванням специфіка ОП (будівельної галузі).

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

На основі представленої в презентаціях інформації (під час перегляду матеріально-технічної бази) та аналізу ВСО ЕГ пересвідчилась, що навчання за ОП здійснюється у головному корпусі, який забезпечений сучасними лекційними аудиторіями, кабінетами для проведення практичних занять з технічним забезпеченням проектори (704 ауд), комп'ютери та ноутбуки, широкоформатні відеокамери, забезпечення аудіо підтримки, постійний доступ до мережі Internet, в тому числі за допомогою Wi-Fi. Інфраструктура ПДАБА містить наукову бібліотеку (наявна віртуальна читальна зала - 4300 книг та 2497 методичних вказівок), спортивний комплекс та басейн, їдальні, актову залу, гуртожитки. В приміщеннях ПДАБА є безкоштовний Wi-fi, гуртожитки забезпечені дровтовим під'єднанням до Інтернет. На даний момент ПДАБА має власну електронну бібліотеку <http://surl.li/rckj>. Програмний продукт Office 365 (ліцензований Microsoft) використовується для навчального процесу у дистанційному форматі. Для навчання роботі з програмним продуктом проводяться навчально-методичні семінари із викладачами різних кафедр, як було зазначено на зустрічі з адмінперсоналом. Для кожної дисципліни розроблений силабус, робочі програми та навчально-методичні комплекси. Регулярно проводиться поповнення та оновлення фонду методичних рекомендацій з навчальних дисциплін, також відповідно до ВСО підготовка курсових робіт здійснюється при наявності відповідних методичних рекомендацій до їх виконання.

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

Користування НПП та здобувачами інфраструктурою ПДАБА здійснюється на безоплатній основі, забезпечено вільний доступ до інформаційних ресурсів (Office 365, електронної бібліотеки, бази Scopus та Web of Science). За результатами інтерв'ювання було встановлено, що доступ викладачів та здобувачів вищої освіти до інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та наукової діяльності в рамках реалізації даної ОП є безкоштовним, а в навчальних корпусах забезпечено вільний доступ до мережі Інтернет.

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

ЕГ зазначає, що у ПДАБА навчальний процес, за твердженнями практично всіх фокус-груп з академічним персоналом, здобувачами та адміністрацією є зручним та безпечним. Проводиться поточний та капітальний ремонт будівель Академії. На зустрічі з Гарантом було зазначено, що проводиться ремонт даху, а на період карантину було заплановано та здійснюється капітальний ремонт санітарних кімнат/вбиральні. Має місце суворе дотримання вимог до пожежної безпеки, в навчальних корпусах та гуртожитках наявні покажчики щодо евакуації, вогнегасники, протипожежні рукави. На кураторських годинах обов'язково проводиться інструктаж з протипожежної безпеки, заповнюються відповідні журнали-інструктажі. Поселення у Гуртожитки відбувається відповідно до "Положення про студентські гуртожитки" <https://bit.ly/3e5JOsY> (від 29.01.2020р.). Особливості користування гуртожитками та загальні правила розміщені на сайті за посиланням: <https://bit.ly/32q7LpE> Отже, освітнє середовище є безпечним для здобувачів. Спілкування зі здобувачами, студентським самоврядуванням визначило думку студентства щодо наявності "дружнього та емоційно комфортного клімату" в ПДАБА.

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

У ПДАБА створено умови для вирішення різних проблемних питань через відповідні структури: Психологічною службою ПДАБА <http://surl.li/rckk> проводяться консультації, тренінги та спілкування, наявні презентації "Психічне здоров'я", "Професійне здоров'я викладача", проведено семінар протидії емоційному вигоранню педагога; консультативна підтримка здобувачів відбувається у форматі кураторських годин, які є обов'язковими для всіх

студентів та проводяться у кожній групі окремо по понеділках о 13:00 по всьому ЗВО (цей час звільнений від будь-яких інших навчальних активностей). Можливість вільно висловити власну думку, надати скарги та пропозиції, крім іншого, забезпечується через “скриньку довіри” де можна залишити анонімне звернення, яке буде розглянуто Комісією з етики та доброчесності. Інформаційна підтримка здобувачів здійснюється також викладачами під час консультацій на кафедрі, що забезпечує викладання відповідної дисципліни. Графік консультацій формується щосеместру та оприлюднюється на стендах кафедри та сайті ЗВО. Наразі, завідувачем кафедри фінансів, обліку та маркетингу ініційовано та узгоджується проєкт щодо можливості залучення підприємців Дніпропетровщини до створення умов для отримання вищої освіти дітям з малозабезпечених родин (або таких, які не в змозі сплачувати контракт). Загальна відповідність підкритерію має місце без зауважень.

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

Формування умов для навчання осіб з особливими потребами регулюється “Положенням про організацію інклюзивного навчання осіб з особливими освітніми потребами у ПДАБА” <http://surl.li/rckm> . Наразі, навчальний корпус, в якому здійснюється навчання за даною ОП має окремий вхід, позбавлений сходів; корпус оснащений вантажним ліфтом з широкими проїздами, які дозволяють використовувати його і для потреб “колясочників”. В ПДАБА сформовано концепцію реконструкції приміщень, яка полягає у забезпеченні безпорогового входу в приміщення, демонтаж перегородок і організацію безпорогових дверних проїмів, заміна сходинок пандусами, облаштування додаткових ліфтів та підйомної платформи <https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2018/04/kontseptsyya.-dlya-maksa-pdf.pdf> .

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

Процедура вирішення зазначених даним підкритерієм конфліктних ситуацій регулюється нормативними документами: “Порядок процедури врегулювання конфліктних ситуацій та розгляду скарг, пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією...” <https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2019/12/poryadok-prodtsedury-vregulyuvannya-konfliktnyh-sytuatsij.pdf>. Як зазначено у ВСО та було підтверджено на зустрічах з різними фокус-групами (НПП, адмінперсоналом, здобувачами) вони чітко розуміють процедуру врегулювання конфліктів, що регламентується також і Кодексом академічної доброчесності ПДАБА <https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2018/04/z-vstavkami.pdf>. Здобувачі знайомі з процедурою вирішення конфліктів зокрема тим, що можуть напряду звернутись до куратора або декана для вирішення конфліктних ситуацій. Випадків подібних конфліктних ситуацій під час провадження даної ОП не було.

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

Сильною стороною ОП “Маркетинг” в ПДАБА є сформована в ЗВО концепція реконструкції приміщень, яка полягає у забезпеченні безпорогового входу в приміщення, демонтаж перегородок і організацію безпорогових дверних проїмів, заміна сходинок пандусами, облаштування додаткових ліфтів та підйомної платформи.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

Недоліки: суттєвих недоліків ЕГ не визначає, є відповідність критерію. Рекомендації: проводити більшу інформаційну підтримку студентів щодо проведення різних соціальних та психологічних заходів з формування сприятливого освітнього середовища, розглянути можливість впровадження інформаційного хабу для студентів та викладачів з метою: підвищення їх загального розуміння та вимог щодо специфіки роботи сучасного маркетолога; цілком можливо залучення такого хабу до представлення результатів аналізу ринку праці регіону, проведення профорієнтаційних заходів, тощо.

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

В цілому, в ПДАБА сформовано освітнє середовище та наявні матеріальні ресурси, які сприяють отриманню здобувачами ПРН. Створено умови для здобувачів з особливими потребами, унормовано процедури вирішення конфліктних ситуацій. Відповідність критерію є достатньою, проте інноваційних практик не визначено.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

Процедури розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми регламентуються в ПДАБА Стандартом ОП-03-20 “Про освітні програми зі спеціальностей у ДВНЗ ПДАБА”, затвердженим Вченою радою 26.05.2020 р., протокол № 8. <https://bit.ly/3suLEc4>, де зазначено, що перегляд ОП здійснюється по закінченню нормативного терміну підготовки або у разі внесення змін передбачених п.5.4 даного стандарту. Обов'язки моніторингу ОП покладено на Гаранта згідно Положення <https://bit.ly/zanm6rd> Аналіз представлених ОП 2017-2019 рр., свідчить про внесення змін до них згідно Протоколу Вченої ради Академії №9 від 07.07.2020р., №1 від 01.09.2020р. Під час фокус-групи “структурні підрозділи”, начальник навчального відділу Грабовський І. підтвердив факт перегляду ОП та внесення змін, які були здійснені у зв'язку із отриманими зауваженнями попередніх акредитацій. Так, у 2019р. зміни стосувалися удосконалення формулювання мети ОП та процедури вибірковості ОК. У ОП 2020р. враховано зауваження ЕГ та ГЕР щодо відповідності мети ОП місії та стратегії закладу вищої освіти; визначено специфіку та фокус. Унікальність ОП враховує будівельну специфіку ПДАБА, до переліку компетентностей згідно стандарту додано додаткову СК15 та до ПРН додано ПРН19 та ПРН 20 (п.1.1 звіту ЕГ). Це свідчить, що ПДАБА здійснює моніторинг ОП та переважною мірою врахувало зауваження згідно яких минулого року була отримано умовну акредитацію. Перегляд та оновлення ОП відбувається на основі результатів багатостороннього зв'язку між академічною спільнотою, здобувачами вищої освіти, представниками органів студентського самоврядування, роботодавцями, іншими зацікавленими сторонами, та з урахуванням прогнозів розвитку ринку праці та потреб суспільства, що було підтверджено під час зустрічей з відповідними фокус-групами. Проте ЕГ звертає увагу на певну неузгодженість щодо моніторингу (який відбувається щороку) та оновлення ОП (оновлення після завершення циклу підготовки).

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Отримання зворотнього зв'язку від здобувачів за ОП “Маркетинг” відбувається шляхом проведення опитувань (<https://pgasa.dp.ua/anketuvannya/>, Положення <https://bit.ly/3stxoR1>, результати яких знаходяться на офіційному веб-сайті ПДАБА, https://drive.google.com/drive/folders/1Y5x10yBIJmta9w3laKdaAt_t1M-aNqkn) Під час спілкування ЕГ з фокус-групою здобувачів було відмічено, що анкетування у цьому році є позитивною практикою, оскільки вони мали можливість оцінити якість викладання, висловити побажання до впровадження нових дисциплін. Здобувачі підтвердили, що обговорювали результати опитувань та свої пропозиції на відкритих засіданнях кафедри. Варто відзначити, що здобувачі ОП в рамках дисципліни “Маркетингові дослідження” залучалися до розробки анкет-опитувальників і деякі їх напрацювання використовувалися у подальшій роботі щодо анкетування. У 2020р. до розробників ОП було внесено здобувачку освіти Жук Н. Представники органів студентського самоврядування включені до складу колегіальних органів управління, громадського самоврядування ПДАБА, дорадчих (дорадчо-консультативних) органів, також представників самоврядування включають до складу апеляційних комісій з оскарження результатів семестрового контролю, Комісії з питань етики й академічної доброчесності, навчально-методичних комісій. Це було підтверджено під час зустрічі із фокус-групою “студентське самоврядування”. Вони зазначили про можливість врахування їх інтересів щодо ОП, дисциплін, що викладають безпосередньо через конструктивний діалог з викладачем.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

В ході спілкування з фокус-групою роботодавців встановлено, що роботодавці залучалися до перегляду ОП та процедур забезпечення її якості через призначення представників роботодавців головами екзаменаційної комісії під час атестації студентів (у ВСО наведені відомості про участь у 2019-2020 н.р. к.е.н. Завертайного І. Б. директора ТОВ “Центр економічних досліджень” у атестації студентів); надання пропозицій, зауважень та рекомендації (листи від підприємств ТОВ “АРС ІНЖІНІРИНГ” (2019р), маркетингових агентств “BTL Дніпр” (2019р.) та “Mindginner” (2019р.), ТОВ “АЛКОМ” (2017р.), ТОВ “Стронгдрінк” (2019р.); перегляд ОП (на запит ЕГ отримано протоколи засідань кафедри 2020-2021 рр., що містять розгляд конкретних пропозицій від роботодавців та рішення щодо змін

в ОП (звіт ЕГ підкритерій 1.2). Також, представники роботодавців підтвердили свою активну участь щодо проведенні заходів для здобувачів вищої освіти (звіт ЕГ підкритерій 6.4).

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

В ПДАБА активно функціонує Відділ профорієнтаційної роботи та маркетингу (<https://pgasa.dp.ua/academy/struktura/viddili/vprm/>), що діє на підставі Положення <https://bit.ly/3dtdoer>. Відділ надає інформацію про вакансії для працевлаштування випускників (<https://pgasa.dp.ua/vacancies/eco/>). Під час спілкування ЕГ з фокус-групою “структурні підрозділи”, представник вказаного Відділу к.е.н., доц.кафедри фінансів, обліку та маркетингу Морозова Є. відзначила про постійний моніторинг вакансій та аналіз ринку праці (із залученням студентів), працевлаштування випускників за фахом. Наразі відділ формує базу даних випускників, шляхом контактування з ними через випускові кафедри з подальшою перспективою (через 3-5 р.) аналізу працевлаштування. Відповідно ВСО випускники зі спеціальності 075 “Маркетинг” (першого та другого рівня вищої освіти) працюють на підприємствах: ТОВ “Караван-М”; ТОВ “Фортекс”; ТОВ “Ашан Україна Гіпермаркет”; ПАТ “НВО “СОЗИДАТЕЛЬ””; ТОВ “Чайний Дім”; ТОВ “Віджи Медікал”; ТОВ АБК “Дніпро”; ТОВ “Металл Корт”; ТОВ “ФЛПС Україна”; “Українсько-німецька фірма “ТРЮФФ РОЯЛ””; ТОВ “НОВА ПОШТА”; ТОВ “БК «Бізнеспром””; ТОВ “АЛЛО”; ТОВ “Виробнича компанія “Альбатрос””; ТДВ “Дніпропетровський завод медустаткування”. Під час зустрічі із фокус-групою випускники ОП “Маркетинг”, було відзначено, що вони переважною більшістю працюють за фахом.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

Процедури реагування на виявлені недоліки щодо освітньої діяльності та ОП унормовані “Положенням про організацію освітнього процесу..” <https://bit.ly/2Qh07LH> та “Положенням про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти..” <https://bit.ly/32pjZyH>. В ПДАБА функціонує Лабораторія з моніторингу якості навчання. Під час спілкування з фокус-групою “структурні підрозділи” було питання щодо можливості створення Ради з якості як інституції (згідно рекомендації ГЕР), начальник навчального відділу Грабовський І. запевнив, що існують науково-методичні ради при факультетах і навчально-методична рада ПДАБА (зазвичай раз на місяць відбуваються засідання), де розглядається виявлені недоліки в освітніх програмах, рекомендації ЕГ та ГЕР. Вказані Ради виконують тотожні функції, що Ради з якості в інших ЗВО. Втім, ЕГ звертає увагу на внутрішні документи ПДАБА щодо освітнього процесу та забезпечення якості з метою усунення протиріч. Наприклад, у Положенні про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти у пункті “Відповідальність між підрозділами щодо здійснення якості за перегляд ОП” - відповідальні випускові кафедри, а у Положенні про гаранта (<https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2021/04/GARANT.pdf>) таку відповідальність несе гарант, про що було зазначено під час спілкування із завідувачем лабораторії якості Федіною В.Г. Зазначимо, що у ОП 2020р. сформовано мету ОП відповідно до місії та стратегії ПДАБА; визначено специфіку та фокус, виокремлено галузеву та регіональну орієнтацію ОП (конкретні приклади врахування недоліків та перегляд ОП зазначено у висновку ЕГ підкритерій 1.1 та підкритерій 8.1).

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

ПДАБА оприлюднює інформацію щодо результатів акредитацій ОП впродовж 2019-2021 років на офіційному веб-сайті https://pgasa.dp.ua/exp_resume-2/ Результати акредитації ОП першочергово обговорюються на засіданнях навчально-методичних рад факультету, далі на навчально-методичній раді Академії. Результати обговорень виносяться на Вчену раду ПДАБА. Відповідно до зауважень ЕГ та ГЕР минулорічної акредитації ОП “Маркетинг”: уточнено фокус ОП, сформовано мету ОП, яка відповідає місії та стратегії закладу вищої освіти; до розробників залучено здобувача освіти; започатковане анкетування студентів з метою виявлення потреб щодо покращення організації навчання за ОП; ОП оновлено в частині перерозподілу акцентів саме на професійну маркетингову орієнтацію, змінюються підходи до формування вибіркового ОК, змінено порядок формування індивідуальної траєкторії студентів.

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

Згідно з інформацією, наданою адміністративним і науково-педагогічним персоналом, в ПДАБА здійснюються заходи, спрямовані на розбудову системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти. Функції забезпечення якості покладені на Лабораторію з моніторингу якості навчання. Також функціонують науково-методичні ради факультетів, які відповідальні за формування культури якості безпосередньо на кафедрах та факультетах. “Положення про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти..” <https://bit.ly/3uWredR> датоване 2017 р.,

Його змістовний аналіз дозволяє стверджувати про доцільність його оновлення з урахуванням актуальних вимог до якості освітньої діяльності в цілому. ЕГ відмічає відсутність оформлення належним чином документації, що завантажена до електронної системи Нацагентства напередодні повторної акредитації, що також свідчить про неузгодженість дій окремих структурних підрозділів при формування Звіту про самоаналіз та підготовки до акредитації.

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

У ПДАБА створені та дотримуються процедури розроблення, погодження, затвердження та періодичного оновлення ОП, у якому беруть участь представники академічної спільноти та студентського самоврядування, здобувачі вищої освіти, роботодавці.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

Недоліки: наявність протиріч у внутрішніх документах ПДАБА щодо освітнього процесу та забезпечення якості; певна неузгодженість дій щодо моніторингу та періодичного оновлення ОП (оновлення після завершення циклу підготовки, моніторинг щороку); невизначена “культура” формування та моніторингу самоаналізу провадження ОП. Рекомендації: критично переосмислити та узгодити внутрішні документи/положення щодо освітнього процесу та забезпечення якості на рахунок виявлених протиріч в частині відповідальності між підрозділами щодо здійснення якості за перегляд ОП; узгодити процедури оновлення та моніторингу ОП; створити умови для консультування та допомоги Гарантам ОП при проведенні самоаналізу ОП.

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень B

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

Сформована структура внутрішньої системи забезпечення якості ПДАБА потребує певної взаємоузгодженості між структурними підрозділами (навчальним відділом, Лабораторією з якості, випусковою кафедрою та Гарантом) в частині здійснення самоаналізу провадження освітньої діяльності за окремою ОП та ефективного консультування щодо підвищення якості та змісту представлених документів.

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Установчі документи та Положення, які унормовують освітньо-наукову діяльність ДВНЗ “ПДАБА” оприлюднено на офіційному веб-сайті ЗВО за посиланнями <https://bit.ly/3alzlsv> та <https://bit.ly/3mXCvrvk>, зокрема: Статут ДВНЗ “ПДАБА” (наказ МОН України від 10.02.2017р. №207), Стратегія розвитку 2020-2025pp., Концепція освітньої діяльності, Кодекс академічної доброчесності тощо; Накази <https://bit.ly/3egmWHg> та розпорядження <https://bit.ly/3gxOYVd> щодо процедурних питань, призначень та взаємодії структурних підрозділів під час запровадження освітньо-наукової діяльності також представлені на офіційному веб-сайті Академії. Вони є доступними та зрозумілими для всіх учасників освітнього процесу, що було підтверджено під час спілкування ЕГ з професорсько-викладацьким складом, здобувачами, представниками структурних підрозділів. З метою налагодження ефективної комунікації з усіма зацікавленими сторонами та популяризації своєї діяльності випускова кафедра фінансів, обліку та маркетингу має власну активну сторінку в facebook.

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін.

Обговорення ОП, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти в ПДАБА здійснюється, в тому числі на офіційному веб-сайті ЗВО за посиланням <https://bit.ly/3egmgBM>. Відповідно до Стандарту Про освітні програми зі спеціальності у ДВНЗ “ПДАБА” (рішення Вченої ради від 26.05.2020 №8) <https://bit.ly/3dqC1Nh> п.5.3 “перегляд ОП здійснюється, як правило, після завершення нормативного терміну підготовки”, що було підтверджено під час спілкування з Гарантом ОП. На цій підставі, проєкт ОП з урахуванням отриманих від здобувачів, викладачів та академічної спільноти на 2021 рік набору не розроблено. п.6.1 чітко визначає “проєкт ОП оприлюднюється на офіційному веб-сайті академії не пізніше ніж за місяць до її затвердження або змін до неї з метою отримання зауважень та пропозицій всіх зацікавлених сторін”; п.6.2 передбачає оприлюднення затвердженої ОП на сайті ЗВО.

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

ОП, за якими здійснюється навчання в ПДАБА з чітким представленням їх цілей, методів та форм навчання, умов вступу, компетентностей та ПРН розміщено за посиланням <https://bit.ly/3agE7aL>. ОПП “Маркетинг” за першим (бакалаврським) рівнем освіти, представлена на офіційному веб-сайті ЗВО за посиланням <https://bit.ly/3gsh2We> (затверджена рішенням Вченої ради ПДАБА від 07.07.2020р. Протокол № 9).

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

Високий загальний рівень відкритості та популяризації ПДАБА, зокрема у частині публікації нормативних документів, звітної інформації, розкладу занять, наявні практики щодо оприлюднення ключових аспектів забезпечення якості освітньої діяльності. Випускова кафедра має активну власну сторінку в соціальних мережах (facebook).

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

Недоліки: під час роботи Приймальної комісії доцільним є розмішувати на офіційному сайті ЗВО графік консультацій викладачів для складання фахового вступного випробування; навігація по сайту ПДАБА є доволі складною та потребує удосконалення в частині пошуку конкретних документів (наприклад, по ключовим словам). Рекомендації: організувати можливість оприлюднення інформації щодо графіку консультацій викладачів кафедри маркетингу та медіакommunікацій, для ефективної підготовки абітурієнтів з ОКР “Молодший спеціаліст” та “Молодший бакалавр”; можливо запропонувати в програмах вступних випробувань навести приклад екзаменаційного білету, для кращої орієнтації здобувача під час підготовки до іспиту; розглянути можливість (доцільність та технічні можливості) додання на офіційному веб-сайті ПДАБА опції з пошуку по ключовим словам.

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

Загалом ОП відповідає вимогам Критерію 9, відповідна оцінка відображає всю цілісність встановлених релевантних фактів (у відкритому доступі знаходиться нормативна база забезпечення освітнього процесу; силабуси навчальних дисциплін; поточна інформація щодо проєктів Положень, змін та проєктів ОП, тощо; Правила та вимоги до вступу, програми вступних випробувань). Наявність відкритого доступу до методичного забезпечення ОК спростить процедури свідомого вибору ОК здобувачами (не обмежуючи цей доступ виключно авторизованими в ПДАБА здобувачами).

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад’юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої

освіти за спеціальністю та/або галуззю.

не застосовується

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напряміві досліджень наукових керівників.

не застосовується

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквіумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

не застосовується

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проектах тощо.

не застосовується

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проектах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

не застосовується

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

не застосовується

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

не застосовується

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

не застосовується

Рівень відповідності Критерію 10.

не застосовується

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

Попереднє враження - відсутня загальна "культура" роботи з документами в ПДАБА (в таблиці 1, більшою частиною, завантажено інформацію щодо навчальних дисциплін, які взагалі не представлено в ОП 2020р.; у відповідях на запитання по окремим полям надано інформацію загальновідомого характеру без змістовного опису даної ОП. В відомостях про самооцінювання, нормативних положеннях ПДАБА та змістовному наповненні ОП міститься суперечлива інформація. ЕГ була вимушена отримувати всю інформацію самостійно, майже без урахування відомостей самооцінювання). Однак, під час роботи безпосередньо в навчальному закладі, ЕГ отримала загальне позитивне враження від освітнього процесу, залученості до освітньо-наукової діяльності випускової кафедри фінансів, обліку та маркетингу підприємців-практиків, реальним студентоцентризмом під час провадження та удосконалення ОП "Маркеінг" першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Непорозуміння, пов'язані із завантаженими до електронної системи Нацагентства документами було пояснено існуючою в ЗВО практикою оновлення ОП після завершення циклу її запровадження, отже, завантажувались всі відомості щодо ОП 2017 р. та оновлену безпосередньо ОП 2020р. Вже цього навчального року було змінено Гаранта ОП (якій має практичний досвід та закордонні стажування), Кафедра отримала нового завідувача, якій здійснює активну роботу щодо оновлення професорсько-викладацького складу, має та вже починає реалізовувати проєкти з активної співпраці з роботодавцями, представниками малого та середнього бізнесу. Здобувачі підкреслили наявність "душевної та психологічно здорової атмосфери" під час навчання, високо оцінюють партнерську співпрацю між викладачами та здобувачами, задоволені якістю освітнього процесу та мають наміри продовжувати навчання в стінах академії вже за магістерською ОП.

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	B
Критерій 2 . Структура та зміст освітньої програми	B
Критерій 3 . Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	B
Критерій 4 . Навчання і викладання за освітньою програмою	B
Критерій 5 . Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	B
Критерій 6. Людські ресурси	B
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	B
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	B
Критерій 9. Прозорість та публічність	B
Критерій 10. Навчання через дослідження	не застосовується

За результатами акредитаційної експертизи рішенням експертної групи є **акредитація**.

Додатки до звіту:

Відсутні

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і добросовісно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Забарна Елеонора Миколаївна

Члени експертної групи

Пряхіна Катерина Андріївна

Менькова Кристина Ігорівна